

EEN FRISSE START VOOR DE STAD

aan de slag
met de
talenten van
stadsjongeren

Een studie van Eddy Adams en Robert Arnkil
voor SALTO Inclusion.

Je kan dit boekje en andere SALTO-publicaties
over jeugdwerk gratis downloaden van
www.SALTO-YOUTH.net/inclusion/

SALTO-YOUTH
INCLUSION
RESOURCE CENTRE

EEN FRISSE START VOOR DE STAD

*aan de slag
met de
talenten van
stadsjongeren*

SALTO-YOUTH: WIE WE ZIJN EN WAT WE WILLEN

SALTO is de afkorting van ‘Support for Advanced Learning and Training Opportunities within the Youth in Action programme’. Een hele mondvol! Anders gezegd: ondersteuning voor voortgezette leer- en vormingskansen binnen het Europese subsidieprogramma Youth in Action. SALTO wil ondersteuning bieden aan Europese Youth in Action-projecten door te werken:

- rond belangrijke **thema's**, zoals inclusie of culturele diversiteit;
- rond specifieke **projecten**, zoals de jongereninitiatieven;
- rond specifieke **regio's** zoals EuroMed (de landen rondom de Middellandse Zee), Zuidoost-Europa of Oost-Europa en de Kaukasus;
- rond **vormings- en samenwerkingsactiviteiten**;
- rond specifieke **informatie-instrumenten** voor de nationale agentschappen van het Youth Action-programma.

Op die terreinen, die Europa als prioritair naar voren schuift, biedt SALTO-YOUTH (**vormings**) **materiaal, informatie en vorming** aan, bestemd voor nationale agentschappen en Europese jeugdwerkers en begeleiders. Op de internetsite **www.SALTO-YOUTH.net** vind je onder andere een Europese vormingskalender, een overzicht van beschikbaar vormingsmateriaal (toolbox for training and youth work), een lijst van vormingswerkers met internationale ervaring (trainers online for youth), interessante links en nog veel meer...

SALTO-YOUTH werkt nauw samen met andere spelers in het Europese jeugdwerkveld, zoals de nationale agentschappen van het EU-programma Youth in Action (waaronder JINT vzw, de Raad van Europa, Europese jeugdwerkers en begeleiders, trainers en vormingsinstellingen).

HET SALTO-YOUTH INCLUSION RESOURCE CENTRE

WWW.SALTO-YOUTH.NET/INCLUSION/

Het SALTO-YOUTH Resource Centre on Inclusion is gevestigd in Vlaanderen en werkt samen met de Europese Commissie aan de inclusie van maatschappelijk kwetsbare jongeren in het EU-programma Youth in Action. Bij het SALTO-YOUTH Resource Centre on Inclusion vinden nationale agentschappen, jeugdwerkers en begeleiders steun voor hun inclusie-inspanningen.

Die steun neemt allerlei vormen aan:

- vormingscursussen over inclusie en voor bijzondere doelgroepen die kampen met maatschappelijke uitsluiting;
- vormings- en jeugdwerkmethodeken en hulpmiddelen;
- praktische en inspirerende publicaties;
- de Inclusion Newsletter, een e-zine vol actuele informatie over inclusie en kansen;
- handige becommentarieerde links naar online inclusiemateriaal;
- een overzicht van trainers en deskundigen op het vlak van inclusie en jongeren.

Een brede waaier van bijzondere en maatschappelijk kwetsbare doelgroepen kan uit dat ruime aanbod putten: ook jij vindt er vast iets nuttigs in.

 Het volledige overzicht vind je op de Inclusiepagina's van de SALTO-YOUTH internetsite: www.SALTO-YOUTH.net/Inclusion/

table of contents

1 LIVING FOR THE CITY- intro	4
1.1 De stad als magneet	5
1.2 S.O.S. Stad in crisis	6
1.3 Met macht & middelen	8
1.4 Waar draait dit nu eigenlijk om?	10
2 DOWN IN THE TUBE STATION AT MIDNIGHT - stadsaffaires	12
2.1 Alles chill?	13
2.2 Gezocht: een job in de stad	15
2.3 Schoolslag	21
2.4 Het straatleven	24
2.5 Familieaffaires	26
2.6 't Zit in de familie	27
2.7 Het sociale web	30
2.8 "Geen commentaar!" – De rol van de media	32
2.9 Zoeken naar de stem van jongeren	34
2.10 Onderweg naar nergens	35
3 DANCING IN THE STREETS - succesvoorbeelden	36
3.1 Dansen in het donker	37
3.2 Op zoek naar de succesformule	39
3.3 Verschillende stijlen op 1 dansvloer	41
3.4 Wat betekent dit voor het jeugdwerk?	42
3.5 Nieuwe dansstijlen aanleren	43
3.6 Een werkbaar model voor de stad	45
4 THESE STREETS - succesvolle acties in de stad	46
4.1 Maak het verschil	47
4.2 Investeren in jongeren	49
4.3 Focus op talent	54
4.4 Jongeren aan het roer	60
4.5 Aan de slag met families	63
4.6 Het belang van rolmodellen	66
5 STREET LIFE - aanbevelingen	70
5.1 De crisis als begin van vernieuwing?	71
5.2 Betrokken partijen bij 'Youth in Action'	75
5.3 Jeugdwerkers	76
OVER DE AUTEURS	77
NIEUWSCIERIG IN MEER? - leestips	78
DE INSPIRATIE VOOR DIT BOEKJE	79

LIVING FOR THE CITY intro

(DE STAD IS M'N LEVEN)

1.1 de stad als magneet

In de stad lijken alle dromen werkelijkheid te worden. Denk maar aan Athene, de geboorteplaats van de Europese democratie. Of Firenze, de bakermat van de Renaissance. En Birmingham, bolwerk van de industriële revolutie. Steden zijn bruisende bronnen waar vernieuwing, ondernemerschap en kansen opborrelen.

De stad betovert ons, net zoals onze voorouders niet aan haar lokroep konden weerstaan. Steden zijn magische plekken waar plannen haalbaar zijn, talenten benut worden, geluk je op een dienblaadje tegemoet komt en zielsverwanten je warm houden. De stad geeft je het leven dat je altijd al wilde. De stad betekent vrijheid, opwinding, alles.

Geen wonder dat wij Europeanen steeds meer stadsbeestjes zijn. **Meer dan een op vier inwoners van de Europese Unie woont in een stad met meer dan 250.000 burgers** (*Europese Commissie, 2011*). Steden blijven een magneet voor nieuwkomers. Vooral grote steden veroveren de harten van jongeren en geluksbeproevers uit alle hoeken van onze planeet. Steden zijn daarom jonger en diverser dan elders in de EU.

Metropolen zoals Parijs, Londen, Barcelona en Berlijn blijven nieuwelingen aanlokken. In de meeste EU-lidstaten (met uitzondering van Polen en Roemenië) neemt het internationale aandeel binnen deze nieuwe stadsbevolking toe, terwijl de stroom van het platteland naar de stad afneemt. **In vele EU-steden is meer dan 20% van de min-25-jarigen van internationale afkomst.**

Maar laten we niet vergeten dat Europa een groot lappendeken is. Niet iedereen woont in een grootstad (slechts 12,3% woont in steden met een bevolking van meer dan een miljoen) en in sommige delen van Europa ziet het scenario voor jongeren er heel anders uit. In Oost-Europa vluchten vele jongeren de stad uit. De lokroep van Westerse steden drijft vooral hogeropgeleiden het huis uit. Vele steden in Oost-Europa kampen daarom met een demografische achteruitgang. In tijden van crisis neemt deze stadsvlucht nog meer toe.

1.2 s.o.s. stad in crisis

De crisis die Europa sinds 2008 ondergaat, treft vooral jongeren. **In heel Europa is de jeugdwerkloosheid de afgelopen jaren tot een recordhoogte gestegen.** In de EU-27 zijn er zowel tussen als binnen de lidstaten grote verschillen op te merken. Duitsland en Nederland kenden in 2010 een werkloosheidspercentage onder de tien procent, terwijl dit in andere landen oplom tot 30 procent en het in Spanje piekte tot 50 procent (*Dietrich, 2011*).

Met een groter aandeel jongeren in de stad, komt **het drama van de crisis onvermijdelijk op hun bord terecht.** Denk maar aan de protesten van de *Indignados* in Puerto del Sol, Madrid, en de aanvaringen met de politie in andere Spaanse steden. Deze jongeren, de best opgeleide generatie in de Spaanse geschiedenis, voelen zich belogen. “Doe je best op school, studeer hard, en je zal een goed leven hebben”, drukte de oudere generatie hen op het hart. Maar dit is niet de beloning waar ze zo hard voor gewerkt hebben.

In Italië verkiezen de *Alternativi* een zigeunerbestaan boven de reguliere arbeidsmarkt en de heersende maatschappij. Ze overleven puur op verstand en vertrouwen op kortetermijnbeslissingen. In Griekenland springen jongeren op de barricades tegen het beleid van hun regering dat ze als discriminerend en onrechtvaardig ervaren.

De *Occupy beweging* verovert de straten van Londen met protesten tegen de bankiers en de bezuinigingsmaatregelen van de overheid. In 2012 zien we jongeren auto's in brand steken in de voorsteden van Amiens, en in de zomer van 2011 zijn de Engelse steden – Londen, Birmingham en Liverpool – getuige van geweldadige rellen tegen de gevestigde regering. In Oost-Europa zijn jongeren koortsachtig op zoek naar politieke verandering in Rusland, wat in augustus 2012 leidde tot de veroordeling van het punkrock trio Pussy Riot.

Het is niet de eerste keer dat jongeren de straten bezetten. Begin 1980 barstte de jeugd van Brixton, Londen en Liverpool in woede uit om het verval van de economie en de bezuinigingen. En in 2005 trokken jongeren uit de Franse voorsteden de straat op, beschadigden winkels en staken auto's in brand in een vlaag van woede tegen het gebrek aan kansen en de hardhandige aanpak van de overheid.

1.3 met macht & middelen

De twee kernthema's van deze studie – “De stad” en “Jeugd” – staan ook hoog op de agenda binnen de Europese Unie en alle EU-lidstaten. De hervormingsagenda van de EU, de Europa 2020-strategie, stimuleert een **slimme, duurzame en inclusieve groei** in de stad. Dit concept omvat specifieke doelstellingen gericht op jongeren, waaronder de verbintenis om het aantal vroegtijdige schoolverlaters te verminderen tot 10%.

Een van de vlaggenschepen binnen deze strategie is “Een agenda voor nieuwe vaardigheden en banen”. Dit biedt antwoord op veel van de prioriteiten die in dit rapport worden aangehaald. Het benadrukt de noodzaak om jongeren te ondersteunen om een **positieve naschoolse overgang** te maken, en onderstreept het belang van een goed salaris dat werken aantrekkelijk maakt dan welvaart.

“Youth on the move” is een tweede vlaggenschipinitiatief binnen Europa 2020. Dit initiatief pakt specifiek de jeugdwerkloosheid aan. Het voorziet financiering zodat jongeren kunnen studeren, oefenen en werken. Vroeger was deze tegemoetkoming enkel beschikbaar voor mensen in het formele onderwijs, via officiële instellingen. De nieuwe programma's zijn veel flexibeler, zodat een diverser en breder publiek er ook aanspraak op kan maken.

Deze initiatieven zijn een aanvulling op het ‘Youth in Action’ programma, dat traditiegewijs meer de nadruk legt op de **ondersteuning van jeugdwerk en informele ondersteuningsmechanismen**. Andere financieringsprogramma's – zoals Daphne, dat projecten ondersteunt tegen geweld – stellen ook fondsen ter beschikking voor transnationale activiteiten. Dit kan van belang zijn voor jeugdwerkers in de stad.

De huidige Europese Structuurfondsen – ESF en EFRO – lopen op hun einde in 2013. Het nieuwe programmamodel voor 2014-2020 staat nog onder discussie. In oktober 2011 publiceerde de Europese Commissie hierover een eerste conceptversie. Dit werk omvatte een aantal zeer relevante boodschappen voor zij die geïnteresseerd zijn in stedelijke aangelegenheden. Ze geven ook enkele bemoedigende adviezen mee over lokale gemeenschapsontwikkeling of **Community Led Local Development** (CLLD), wat samenhangt met de hoofdthema's van dit rapport.

In de conceptversie erkent de Commissie dat steden een centrale rol spelen voor de toekomstige economische en sociale vooruitgang in Europa. Steden vormen de kern van de grondbeginselen van de Europa 2020-strategie. Daarom stellen ze voor dat een deel van de financiering consequent naar de steden terugvloeit. Een belangrijke doorbraak voor de stad. Daarnaast promoot het conceptvoorstel lokale gemeenschapsontwikkeling, waarbij lokale betrokken partijen inspraak hebben hoe middelen worden ingezet. Ten slotte is het vermeldingswaardig dat het ontwerp voor de eerste keer het plan omvat om **sociale vernieuwing te ondersteunen**. Ook hiervoor zijn financieringsmogelijkheden voorzien om te investeren in moderne dienstverlening, zoals eerder vermeld in dit rapport.

Tot slot is het belangrijk om op te merken dat de EU investeert in transnationale uitwisseling en educatieve programma's die specifiek de regio's en steden ondersteunen. Het Interreg-programma financiert samenwerkingsactiviteiten tussen regio's in Europa, terwijl het URBACT II-programma steden subsidieert om gemeenschappelijke problemen samen aan te pakken. In de derde oproep voor de URBACT projecten werden drie stedelijke netwerken die focussen op jongeren goedgekeurd.

Meer informatie kan je vinden op:

- ✕ <http://ec.europa.eu/europe2020/>
- ✕ <http://ec.europa.eu/youthonthemove/>
- ✕ <http://ec.europa.eu/youth/>
- ✕ <http://ec.europa.eu/social/>
- ✕ <http://ec.europa.eu/esf/>
- ✕ http://ec.europa.eu/justice_home/daphnetoolkit/
- ✕ www.interreg4c.eu
- ✕ www.urbact.eu

1.4 Waar draait dit nu eigenlijk om?

De jongerenwoede in heel Europa was de aanzet voor deze publicatie. Het 'SALTO Inclusion Resource Centre' heeft als missie om alle jongeren te integreren in het 'Youth in Action' programma van de Europese Commissie. Het wil zo de vaardigheden en talenten van de jeugdwerksector versterken door middel van uitwisseling en leerkansen.

Als reactie op de gewelddadige opstand in 2011, besloot 'SALTO Inclusion' om alle aandacht te richten op de sociale uitdagingen waar jongeren mee kampen in de (voor)steden. Ook al overschrijden stedelijke uitdagingen de grenzen van het jeugdwerk en het 'Youth in Action' programma, toch wilde 'SALTO Inclusion' nog steeds bijdragen om van achteruitgestelde stadsbuurten een betere plek voor jongeren te maken.

Daarom organiseerde 'SALTO Inclusion' verschillende activiteiten om jeugdwerkers (iedereen die met jongeren werkt) de nodige middelen en achtergrond te bieden om sociale problemen in de stad met succes te kunnen aanpakken.

- ✕ **Een onderzoeksproject**, waarvan je de resultaten hier kan lezen, geeft een overzicht van de voornaamste problemen in de stad. Via een analyse van verschillende stadsacties ontrafelen we de succesfactoren voor sterke acties.
- ✕ **Een werkcollege** in Birmingham bracht alle betrokken partijen (waaronder jeugdwerkers, pedagogen, NGO's en de politie), jongeren en financiers uit heel Europa bijeen om stedelijke kwesties te bespreken en elkaar te inspireren om actie te ondernemen.
Zie www.SALTO-YOUTH.net/UrbanSolutionsSeminar/
- ✕ **Een langetermijnopleiding** (2011-2013) voor jeugdwerkers in de stad maakte het mogelijk om ideeën uit te wisselen over jeugdwerk en om vernieuwende acties op poten te zetten in steden in heel Europa.
- ✕ Tegelijkertijd nodigde 'SALTO Inclusion' de integratieambtenaars van de nationale afdelingen van 'Youth in Action' uit om te debatteren over hoe ze positieve actie in stadsbuurten kunnen stimuleren binnen het 'Youth in Action' programma.
- ✕ **De publicatie 'Youth and the City'** van 2007 werd bijgewerkt met meer recente goede voorbeelden om jeugdwerkers aan te zetten om actie te ondernemen in de stad, met of zonder het 'Youth in Action' programma.

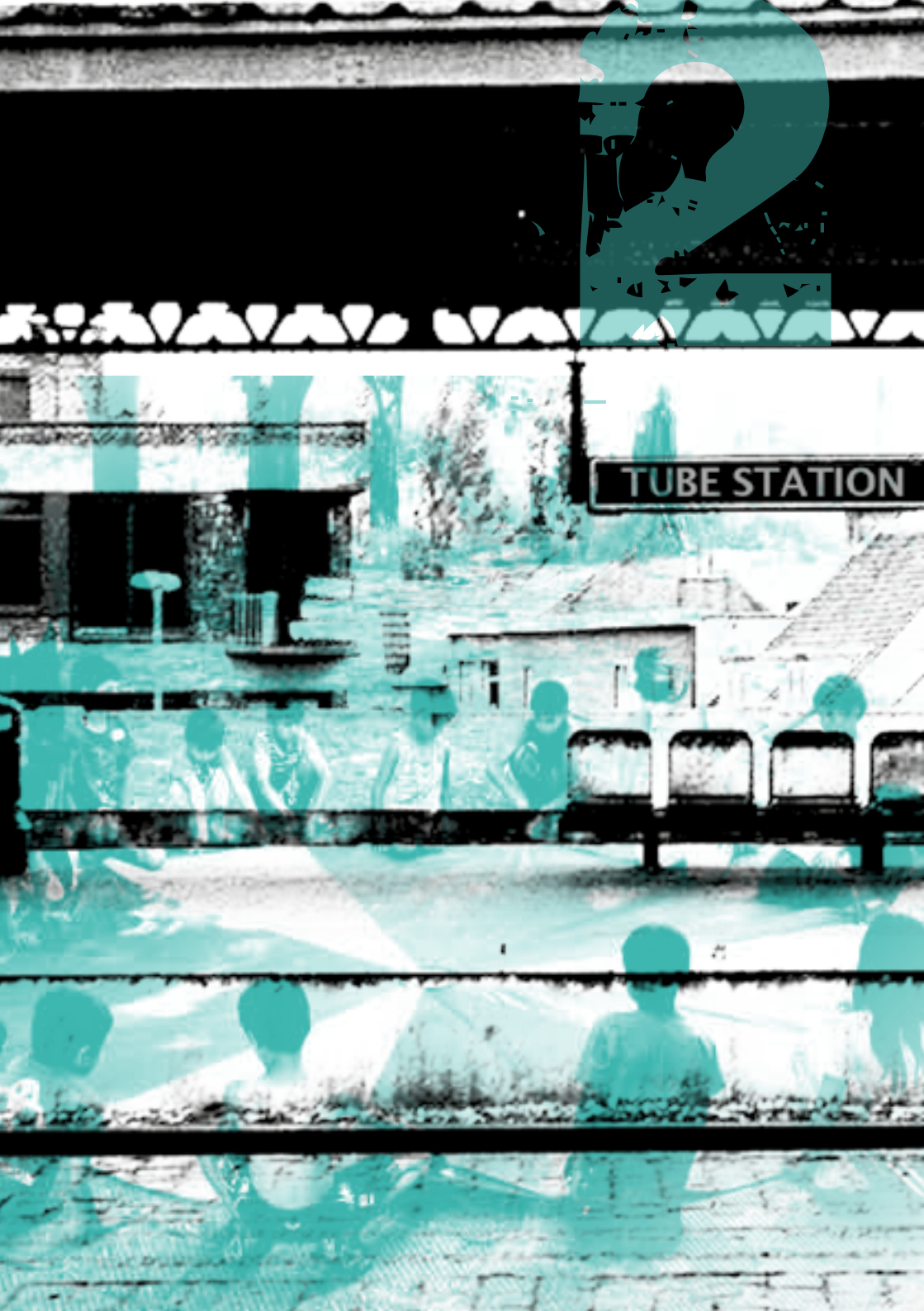
Dit 'Urban Solutions' onderzoek is gericht aan alle betrokkenen hierboven. Het geeft een gedetailleerd overzicht van de problemen waarmee jongeren geconfronteerd worden in stadsbuurten in Europa. Maar het is in de eerste plaats een eerbetoon aan hun energie, talent en enthousiasme. Met deze studie trachten we oplossingen te zoeken hoe we meer jongeren beter kunnen helpen om hun levensdoel te bereiken. We hopen dat het een inspiratiebron is om stedelijke initiatieven op te starten of te versterken ten voordele van jongeren en de stadsbuurten waarin ze leven.

Dus, in de volgende pagina's ontdekken we:

- ✕ De belangrijkste maatschappelijke problemen waar jongeren in stedelijk Europa mee kampen (page 12)
- ✕ De sleutelementen voor een uitwisseling van goede praktijkvoorbeelden (page 36)
- ✕ Voorbeelden en thema's van goede praktijkvoorbeelden (page 46)
- ✕ Aanbevelingen op basis van de onderzoeksresultaten (page 70)

De inhoud van dit rapport is tot stand gekomen door onderzoek, gebaseerd op de resultaten van het 'Urban Solutions' werkcollege in mei 2012, de 'Inclusion Collega Support Group' in Boedapest in maart 2012 en overleg met de belangrijkste betrokken partijen. In heel Europa hebben de voortrekkers van 'Youth in Action' bijgedragen aan dit proces. We zijn hen daar erg dankbaar voor.

Terwijl we met dit onderzoek bezig waren, viel ons op hoe belangrijk muziek is voor jongeren. Voor velen is het de ultieme vorm van kunst, met de bijhorende stijlen en boodschappen die de waarden en problemen van de hedendaagse jeugd weerspiegelen. Daarom bevat het rapport enkele knipogen naar muziek, waaronder de titels van elk hoofdstuk. Er vallen bonuspunten te rapen voor iedereen die alle titels en artiesten kent...zonder de hulp van Google!

TUBE STATION

DOWN IN THE TUBE STATION AT MIDNIGHT

('S NACHTS IN DE METRO)

stadsaffaires

2.1 alles chill?

Vele jongeren in Europese steden worden vandaag de dag geconfronteerd met moeilijke uitdagingen. Ouders vertellen hen hoeveel geluk ze hebben, terwijl ze diep in hun hart weten dat deze jongeren geen gemakkelijke toekomst tegemoet gaan. Voor het eerst sinds een aantal generaties beseffen de ouders van vandaag dat het leven van hun kinderen wel eens harder zou kunnen zijn dan dat van hen.

De 'SALTO Inclusion Urban' strategie (www.SALTO-YOUTH.net/UrbanStrategy/) gaat dieper in op een aantal grote problemen waarmee jongeren geconfronteerd worden in de stadsbuurten van Europa. Dit onderzoek, de voedingsbodem van deze strategie, staat dicht bij de realiteit op het terrein, die verschillend is van land tot land, en van stad tot stad. In dit hoofdstuk overlopen we de belangrijkste thema's. We baseren ons hiervoor op verschillende bronnen en een waaier van relevante betrokkenen, waaronder jongeren, jeugdwerkers, andere dienstverleners (lokale overheden, opvoeders, de politie) en financiers.

Om de problemen goed te kunnen begrijpen, is het belangrijk om stil te staan bij de grootte en de aard van de problemen waar jongeren in Europese steden vandaag mee kampen. En dit is een lange lijst, die niet enkel de huidige crisis weergeeft, maar ook de langetermijnproblemen die eigen zijn aan het stadsleven.

Voor we hiermee van start gaan, willen we graag nog iets toevoegen. Hoewel het noodzakelijk is om hun problemen te begrijpen, mogen we niet uit het oog verliezen dat jongeren de toekomst vertegenwoordigen van de steden. Ze zijn **gepassioneerd, vindingrijk, en zitten vol energie en barstensvol talent**. Laat dit niet enkel onze eindconclusie, maar ook ons vertrekpunt zijn. Een aanpak die focust op de talenten van de jongeren, in plaats van de problemen waarmee ze kampen, is de enige weg om vooruit te geraken.

Hou deze gedachte dus steeds in het achterhoofd bij het lezen van volgende pagina's. En vergeet niet dat de jeugd dynamisch, eindeloos creatief en onze hoop voor de toekomst is.

2.2 gezocht: een job in de stad

Tegenwoordig is het voor jongeren in vele Europese steden moeilijk om een geschikte job te vinden. Nu, werk is niet alles. Jongeren hebben lang geworsteld met het dilemma *leven om te werken of werken om te leven*. Maar laten we om te beginnen toch even stilstaan bij de jobkwestie, zonder daarbij de impact van de crisis uit het oog te verliezen.

Een job hebben is belangrijk voor de meesten onder ons. Het zorgt eerst en vooral voor een inkomen om in onze basisbehoeften te kunnen voorzien – onderdak, voeding en kleding – en als we geluk hebben, meer dan dat. Werk helpt ons ook te bepalen wie we zijn. Alhoewel deze ‘hogere’ maatschappelijke invulling onder druk komt te staan nu het aantal werklozen in heel Europa stijgt. **Het is niet omdat ik niet werk, dat ik niemand ben.**

Werk heeft voor jongeren altijd al een grote rol gespeeld in de overgang naar een volwassen leven. Werken geeft je een zekere financiële onafhankelijkheid, waardoor je je eigen identiteit meer op de voorgrond kan plaatsen, los van anderen, en vooral los van je familie. Het geeft je een gevoel van **eigenwaarde** omdat je je nuttig voelt, en je talenten kan botvieren. Door te werken, voel je je **gewaardeerd** omdat je een bijdrage levert aan de gemeenschap en de economie, zoals volwaardige burgers dat doen.

De meeste jongeren willen werken. Ze willen een job die voldoening geeft, hun inspanningen beloont en hun talenten erkent. Ze willen hun steentje bijdragen aan de samenleving en onafhankelijk zijn van hun ouders. Maar tegenwoordig liggen de jobs niet voor het rapen. In vele delen van Europa zit het jobaanbod op een historisch dieptepunt, als gevolg van de huidige economische crisis.

In de Mediterrane landen is het probleem het grootst en ligt de nationale jeugdwerkloosheid boven de 50%. Zelfs in meer welvarende steden zoals Barcelona piekt de werkloosheidsgraad tot 35%, met meer dan 1 op 3 jongeren die werkloos is. Slechts enkele steden zijn immuun voor het probleem. Hoewel de werkloosheidsgraad er lager ligt, zijn ook in de rijkste steden steeds meer jongeren op zoek naar een job. In Kopenhagen is het percentage het afgelopen jaar verdubbeld tot 6%. En zelfs Duitsland, de krachtpatser van Europa, worstelt met dezelfde uitdagingen. Zo kon de nationale hoofdstad, Berlijn, in de zomer van 2012 een jeugdwerkloosheidsgraad van 13% optekenen, het dubbele van het nationale gemiddelde.

Over de jobcrisis is al veel inkt gevloeid, zeker wat betreft de jeugdwerkloosheid (*Dietrich, Scarpetta, enz.*). We willen dus geen platgetreden paden bewandelen. In plaats daarvan bespreken we hier de belangrijkste structurele veranderingen in de arbeidsmarkt. Omwentelingen die al vóór de crisis plaatsvonden, maar er wel door versterkt werden. Voor iedereen die met jongeren werkt, is het belangrijk om inzicht te krijgen in deze trends.

VAN DE SCHOOLBANK NAAR DE WERKVLOER - "DIRTEE CASH" (smeergeld)

Vroeger waren de meeste jongeren nog maar net van de schoolbanken af, of ze waren al aan het werk. De stad schonk tal van kansen en een brede waaier aan jobs waar je meteen aan de slag kon. Als je het geluk had om naar de universiteit of hogeschool te gaan, dan lagen je kaarten nog beter. Je had je gedroomde professionele carrière er maar uit te plukken.

Dat is nu verleden tijd. De overgang naar het werkleven duurt langer, en voor velen verloopt het minder direct. Meteen van de schoolbanken naar de werkvloer komt steeds minder voor. Zeker voor stabiele jobs van onbepaalde duur. Voor de jeugd van tegenwoordig is de **eerste werkervaring minder voorspelbaar, vaak versnipperd en uitgesteld**.

Een opmerkelijk nieuw fenomeen in het overgangsproces naar werk is de onverbidelijke opkomst van de **stage**. Steeds meer jongeren zullen eerst ervaring moeten opdoen als stagiair, willen ze een 'echte' job vinden. Maar de richtlijnen voor stages verschillen sterk van land tot land en veel van deze stageplekken zijn onbetaald. Zoals Hower en Malik opmerkten, speelt dit erg in het nadeel van armere jongeren:

"Stages kunnen maanden aan een stuk duren en zijn meestal onbetaald. Dit betekent dat jongeren die voor niets werken in het begin van hun carrière rijke ouders nodig hebben om hen financieel te ondersteunen. En dus voor populaire jobs... betekent dit dat de belangrijkste sleutel om toe te treden geld is. Je geraakt er gewoonweg niet binnen zonder ervaring. Ervaring die je niet kan opdoen wanneer je uit een arme omgeving komt."

NOEM JE DIT EEN JOB? NEUWE KANSEN IN DE STAD

Van zodra jongeren paraat zijn om zich in het werkleven te storten, ondervinden ze dat de jobmogelijkheden in de stad er heel wat anders uitzien dan vroeger.

Economen vergelijken de **arbeidsmarkt** in de stad met een **zandloper**: een groot aantal hooggespecialiseerde professionele jobs aan de ene kant, en een opmerkelijke hoeveelheid laaggeschoolde en laagdrempelige startbanen aan de andere kant. Door de dynamiek van de technologie en organisatorische herstructurerings, zijn veel middelmatige jobs van het toneel verdwenen.

Deze laatste verschuiving volgt op een lange periode van **deïndustrialisatie** in de steden, waar veel van de traditionele productie en zwaardere industrie verdwenen is. Ze zijn ofwel volledig in stof opgegaan of de arbeidsplaatsen worden ingevuld in het buitenland. Hoewel sommige steden – met name in Duitsland, Oostenrijk en Nederland – erin geslaagd zijn om een groot deel van hun traditionele industrie te behouden, is dit niet het geval in heel Europa. In vele Europese steden maakte dit deïndustrialisatieproces een einde aan de gevestigde samenwerkingen tussen specifieke industrieën (scheepsbouw, metaalbewerking, enz.), bepaalde ondernemingen en de gemeenschappen waaruit zij ontstaan zijn. Een dergelijke verwantschap tussen families, gemeenschappen en werkgevers bestaat niet meer. De nieuwe sectoren gaan helemaal anders te werk. Vaste hoogaangeschreven jobs voor het leven zijn al lang muziek uit het verleden.

DE GENDERDIVENSE - "MAN DOWN" (Man buiten westen)

In die steden met een zwaar industrieel erfgoed, speelde werk een zeer belangrijke rol voor jonge mannen in hun overgang naar de volwassen wereld. De impact van deze verschuiving kwam duidelijk naar voor in de jaren 1990 en 2000 tijdens de lange en sterke opleving in de bouwindustrie in grote delen van Europa. Mannen die bij het verlaten van de schoolpoort meteen met hun handen aan de slag wilden, werden met open armen ontvangen door de bouwsector. Maar de crisis heeft deze sector hard getroffen, waardoor dit nu geen evidente optie meer is.

Jonge mannen zagen hun vaders, ooms, broers en neven opgroeien in deze bedrijfstakken. En ze konden rekenen op de steun van een mentor als ze een stage aanvingen in deze traditionele sectoren. Bijgevolg:

“Historisch gezien, hadden jonge mannen rolmodellen om van hen een echte man te maken. Ze kregen een toekomst voorgeschoteld waarbij de man centraal stond. Zij zouden zorg dragen voor hun ouders, genoeg geld verdienen om een vrouw en kinderen te onderhouden, en eindigen als gerespecteerde ouderen. Het was sexistisch en patriarchaal. Geen structuur die een staande ovatie verdient, maar diep ingebakken van generatie op generatie. Vandaag zijn er maar weinig realistische rolmodellen voor jonge mannen uit de arbeidersklasse om naar op te kijken en om zelfrespect te kweken. En de kans om kostwinner van hun toekomstige familie te worden, is maar klein.”

De hervorming van de stedelijke arbeidsmarkt die de bovenstaande sector heeft vervangen, draagt bij tot wat we de **vervrouwelijking** van de stad noemen. De alomtegenwoordige en heersende dienstverlenende sector vereist een heel ander palet van vaardigheden en talenten zoals communicatie, teamwork, sociale vaardigheden en emotionele intelligentie.

Positief is dat deze verandering nieuwe kansen heeft gecreëerd voor jonge vrouwen. Maar dit plaatje varieert sterk van land tot land in Europa. Er valt geen lijn te trekken in de participatiegraad van vrouwen in de arbeidsmarkt: de participatie ligt het hoogst in de Scandinavische landen en het laagst in enkele Mediterrane lidstaten. Ook in de verschillende gemeenschappen heersen er andere culturele beschouwingen tegenover vrouwen op de werkvloer. Zo moeten vele jonge moslima's die willen werken in de vrije arbeidsmarkt een heuse strijd leveren om hun families te overtuigen.

DOOR EEN GEKLEURDE BRIL

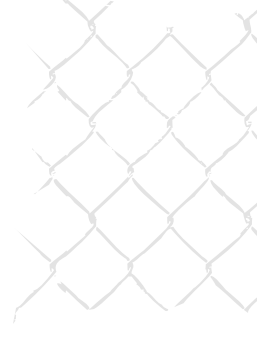
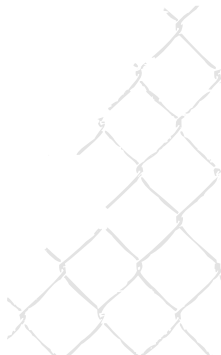
Voor sommige jongeren uit etnische minderheidsgroepen of meer geïsoleerde inheemse gemeenschappen is het gebrek aan een sociaal netwerk een grote belemmering voor het vinden van een job. Het oude gezegde “**Het is niet wat je weet, maar wie je kent**” blijft hier van toepassing, ondanks de vooruitgang in de wetgeving rond gelijke kansen. In onze sociale maatschappij blijft het erg belangrijk om toegang te hebben tot een breed netwerk van contactpersonen (bijvoorbeeld voor stageopties, die niet altijd gepubliceerd worden). Jongeren die nieuw zijn in een bepaalde stad of waarvan de familie geen sterk sociaal netwerk heeft, kunnen zo moeilijker de arbeidsmarkt betreden.

Een groot sociaal netwerk kan bijzonder nuttig zijn om stereotypen te doorbreken. Een van de nadelen van netwerken is dat ze zichzelf in stand kunnen houden, waardoor werkgevers verkiezen om enkel “mensen zoals wij” aan te werven.

“alle mensen zoals wij zijn wij, en alle anderen zijn zij.” *kipling*

Dit is slecht nieuws voor **jongeren uit minderheidsgroepen**, die moeten vechten om vooroordelen te overwinnen. Een goed voorbeeld van een rekruteringsmodel dat zichzelf in stand houdt, komt uit de haven van Rotterdam. Het personeel bestond er haast uitsluitend uit blanke mannen van middelbare leeftijd, wat in schril contrast stond met het bredere profiel van de stad. De haven van Rotterdam past nu een innovatief rekruteringsmodel toe om het personeelsbestand te diversifiëren na deze vertekende situatie.

Deze negatieve vooroordelen onder recruiters zijn ook van toepassing op de ‘**slechte buurten**’. Zij hebben de reputatie dat er veel werkloosheid heerst, en werkgevers kunnen je daar op afrekenen. Maar hoe kan je een slechte postcode van je afschudden bij het solliciteren?

WAAROM IS DIT ZO BELANGRIJK?

Elk onderzoek wijst erop dat langere perioden van inactiviteit **langetermijengevolgen** hebben op **jongeren**. OESO-deskundigen spreken van 'littekens' omwille van de blijvende impact die jeugdwerkloosheid heeft op latere leeftijd.

En dit gaat verder dan het economische domein, zoals een belangrijke Britse studie aantoonde. Onderzoeksresultaten van de Britse 'Birth Cohort Study' bewezen dat wanneer je gedurende zes maanden NEET (*Not in Education, Employment or Training*) bent, je op 21-jarige leeftijd vier keer zoveel kans hebt om werkloos te zijn, drie keer zoveel kans hebt op een depressie en psychische problemen, vijf keer zoveel kans op een strafblad en zes keer minder kans om een diploma op zak te hebben.

2.3 schoolslag

OP SCHOOL IN DE STAD DE LINK MET SOCIALE MOBILITEIT

Veel mensen die bijdroegen aan dit rapport, verwezen naar de belangrijke rol van scholen om jongeren voor te bereiden op het arbeidsleven en de volwassen wereld. Na hun familie, zijn scholen de **tweede grootste beïnvloeders** voor de sociale ontwikkeling van jongeren. In de Europese steden vinden we zowel scholen van het hoogste niveau, als scholen waar normen en waarden ver te zoeken zijn.

In sommige Europese landen is het verschil in kwaliteit tussen de scholen beperkt, ook in hun steden. In dit geval is er een hoog niveau van sociale cohesie en kunnen we spreken van een rechtvaardig schoolsysteem. Door deze gelijke kansen in het onderwijs, is er een hoge mate van sociale mobiliteit mogelijk (*Wilkinson en Pickett*). Dergelijke onderwijssystemen zijn helaas in de minderheid. In de stadsscholen vind je zowel de beste als de slechtste voorbeelden op nationaal niveau.

ACHTERGESTELDE BUURTSCHOLEN EN DE WITTE VLUCHT

Het patroon van falende scholen in achtergestelde wijken is een algemeen erkend stadsfenomeen. Een symptoom dat steeds terugkeert, is de neerwaartse spiraal waar scholen in achterstandswijken aan onderworpen zijn:

- ✗ Dalende kwaliteit in het onderwijs
- ✗ Hoog personeelsverloop en een gebrek aan goede kandidaten
- ✗ Kelderende reputatie en slechte resultaten

Van zodra de neerwaartse spiraal in werking treedt, valt dit moeilijk te keren en nemen zij die kunnen hun biezen (*Szalai*). In sommige steden hangt dit fenomeen nauw samen met een etnische dimensie, waarbij (meestal blanke) families uit de middenklasse verhuizen vanuit de overtuiging dat de kwaliteitsnorm ineenzakt wanneer wijken meer divers worden. Dit is uiteraard een ramp voor scholen die de meeste steun nodig hebben. Wat ook meespeelt, is dat schoolbudgetten berekend worden op basis van de plaatselijke bevolkingsgegevens. In wijken met een hoog aantal nieuwe immigranten, kan het een tijdje duren voor alle wijzigingen geregistreerd en ingevoerd zijn in het systeem. Ondertussen trekt het vertrek van de kinderen uit de middenklasse (meestal autochtone gezinnen) de balans verder scheef.

Zeker voor nieuwkomers, vooral zij die de taal van het gastland niet spreken, liggen de slaagkansen op school een pak lager. Maar onderzoeksresultaten tonen aan dat de houding van de familie en de gemeenschap tegenover onderwijs de meest doorslaggevende factor is, net als het opleidingsniveau van de ouders. Belangrijk om op te merken, is dat er drastische verschillen zijn in de onderwijsprestaties tussen de verschillende migrantengemeenschappen. Onderzoeksresultaten uit de EU-lidstaten maken dit duidelijk. Bijvoorbeeld in het Verenigd Koninkrijk zijn de best presterende (mannelijke) leerlingen afkomstig uit China en India, terwijl blanke en Afro-Caribische jongens behoren tot de zwakste studenten (*Cassell*).

WAT IS HIER EIGENLIJK AAN DE HAND?

Naast dit debat over stadsscholen, speelt zich het bredere debat af over de relevantie van het hedendaagse schoolcurriculum. Keer op keer horen we dat scholen jongeren onvoldoende voorbereiden op de werkweld. Eindelijk iets waar jongeren en werkgevers het met elkaar over eens zijn!

In onze “**ontwikkelde economie**” heerst de cultuur dat rendement moet gemeten worden door resultaten. Dit is voornamelijk het geval wanneer geld schaarser wordt en de concurrentie om overheidssubsidies groter wordt. Schoolprestaties worden meestal gemeten aan de hand van bereikte kwalificaties. Ze worden beloond naargelang het aantal studenten dat slaagt. Zoals we weten, **doen we wat het geld van ons verlangt**. Dus ook hier hebben we te maken met een patroon dat zichzelf in stand houdt, waarbij scholen enkel en alleen focussen op examenresultaten.

Dit resultaatgeoriënteerd model heeft enkele nadelen. Ten eerste, wanneer het curriculum niet weerspiegelt wat werkgevers nodig hebben, bestaat het risico op een aanzienlijke kloof tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt. Het onderwijscurriculum voor scholen wordt vastgesteld op nationaal niveau. In sommige gevallen – bijvoorbeeld in landen met het ‘**Dual System**’ model – oefenen werkgevers een sterke invloed uit op het curriculum, maar dit is niet het geval in de meeste Europese landen.

Ten tweede houdt dit formele onderwijsmodel onvoldoende rekening met alle andere talenten en vaardigheden die jongeren bezitten. Dit rigide kader ontwikkelt enkel academische of beroepsvaardigheden, maar slaagt er niet om de bredere waaier aan talenten van jongeren te stimuleren. Dit systeem is een product van een vorig tijdperk waarin de arbeidsmarkt meer statisch, voorspelbaar en transparant was.

WAT IS HET BELANGRIJKSTE DOEL VAN ONDERWIJS?

Hoewel scholen en loopbaanbegeleiders het tegendeel beweren, heeft elk plan om het onderwijs beter te laten aansluiten op de arbeidsmarkt al gefaald. Neem bijvoorbeeld de impact van sociale media en ICT op elk aspect van ons leven. Het internet was de handleiding voor bedrijven al aan het herschrijven, nog voor de opkomst van de sociale media. Sindsdien doen bedrijven er alles aan om mee te zijn met de nieuwste technologieën die bijna dagelijks nieuwe mogelijkheden creëren om met je klanten te communiceren. De arbeidsmarkt kon de langetermijneffecten van **Youtube** en **Facebook** maar moeilijk vatten. Ondertussen schrappen de ooit zo veilige beroepssectoren – de banksector, IT, de publieke sector en de bouw – banen in heel Europa, terwijl “bad boy hackers” de talenten in huis hebben waar bedrijven veel geld voor zouden neertellen. Of ze kunnen het curriculum in die mate aanpassen dat het meer rekening houdt met de passies en talenten van jongeren. Sir Ken Robinson noemt dit de **Learning Revolution**, of onderwijsrevolutie (op www.ted.com). Zo zullen meer jongeren de schoolbanken verlaten, bewust van hun eigen talenten en vol vertrouwen in hun eigen kunnen.

HET SCHOOLRAPPORT

Ondertussen blijft het ongenoegen over stadsscholen een grote zorg. Hoewel scholen jongeren net zouden moeten helpen om hun dromen en hoop te realiseren, gaan ze eerder te werk als een fabriek die enkel focust op cijfers en resultaten. Na de stadsrellen in Engeland werd een belangrijke buurtenquête uitgevoerd in de getroffen gebieden. Een belangrijke bevinding was dat slechts 43 procent van de bewoners vond dat scholen jongeren voldoende voorbereiden op werk (Riots Communities and Victims Panel). Dus, met een blik op de toekomst gericht, moeten we bekijken hoe **jeugdwerkers** en andere betrokkenen beter kunnen samenwerken met stadsscholen.

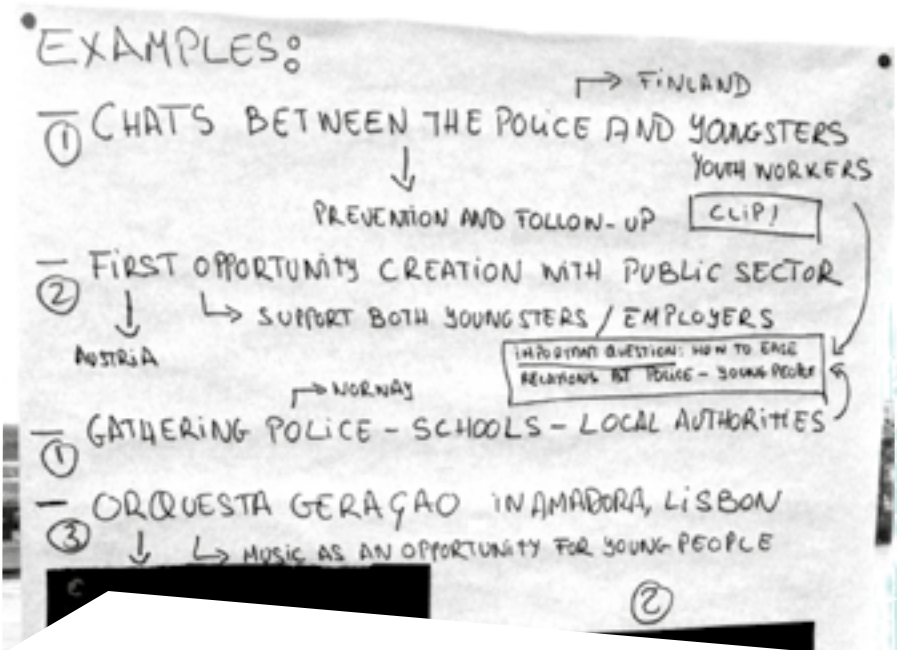
2.4 het straatleven

Vele steden in Europa worden gekenmerkt door grote naoorlogse woonwijken, die vaak gelegen zijn aan de rand van de commerciële centra. Het Westen zag dit ooit als de oplossing voor sloppenwijken. Nu bieden deze grote en middelgrote wijken onderdak aan de armste inwoners in de stad. In de voormalige communistische landen zie je ook veel grote woonblokken. Deze hebben meestal een **slechte reputatie** en zijn de thuisbasis voor de meest achtergestelde gemeenschappen in de stad, zoals de Roma.

In heel Europa creëren deze grote woonblokken heel wat sociale problemen voor de inwoners, ook voor jongeren. De **zwakke transportverbinding** tussen een groot aantal randwijken en de stadscentra is een van de problemen. Vooral in steden waar de bussen geprivatiseerd zijn, is de frequentie slecht, rijden er zelden bussen 's avonds en is de prijs voor een busrit hoog. Dit maakt het moeilijk voor jongeren om deel te nemen aan het sociale en culturele leven in de stad. Ze hebben ook minder toegang tot jobkansen buiten de reguliere werkuren.

Een andere bepalende factor in hun leefomgeving is het **gebrek aan buitenruimte**. Jongeren die met hun familie in overbevolkte woonruimtes opgroeien, hebben nauwelijks vrije ruimte om vrienden te ontvangen en zich te ontspannen. Maar oudere mensen voelen zich vaak bedreigd wanneer ze groepen jongeren zien samentroepen op straat. Dit vloeit voort uit een negatieve perceptie van jongeren, vaak **aangewakkerd door de media**. In sommige steden heeft de lokale overheid het bij wet verboden voor jongeren om 's nachts op straat te komen. In juni 2012 stelde het stadsbestuur van Bangor, Noord Wales, een avondklok in die jongeren onder de 16 jaar verbiedt om ongebeleid in het stadscentrum rond te lopen na 22u.

In steden waar **bendevorming** voorkomt, voelen jongeren zich vaak enkel veilig in hun eigen directe omgeving. In vele steden opereren bendes in strikt afgebakende geografische gebieden, waarbij indringers het gebied op eigen risico betreden. Jongeren hebben daarom een mentale kaart ontwikkeld met daarop de veilige en de 'no-go' gebieden in hun stad. Voor sommige jongeren is lid worden van een bende een logische stap wanneer er weinig ondersteuning is van thuis uit of bij gebrek aan een **rolmodel**. Een andere factor is negatieve 'peer pressure' waarbij jongeren onder druk gezet worden om zich aan te sluiten bij een bende. Recente onderzoeken over bendevorming in Zuid-Londen toonden aan dat jongeren het onveilig vinden om niet bij een bende aangesloten te zijn omdat dit de enige garantie op bescherming is.

In buurten met een slechte reputatie ligt de relatie tussen de politie en jongeren vaak moeilijk. In november 2005 verklaarde de Franse president Jacques Chirac dat de **rust** was teruggekeerd in de Franse voorsteden, verwijzend naar de slechts 50 tot 150 auto's die elke nacht in brand werden gestoken. Na de hardnekkige rellen, toen het aantal verbrande voertuigen opliep tot bijna 1.500 elke avond, werd dit geprezen als een opmerkelijke prestatie. Is dit dan de standaard in de straten van de meest achtergestelde buurten in Europa? Jeugdbendes die openlijk dealen op straat? Oudere mensen die vanaf de namiddag binnen blijven? No-go zones voor buitenstaanders en de politie?

Algemeen werd aangenomen dat de relatie tussen de politie en de '*sans-papiers*' de reden was dat jonge minderheidsgroepen betrokken waren in het conflict in de Franse voorsteden. Een analyse van de Franse rellen in 2005 bracht dit aan het licht (Fauroux). Diezelfde boodschap zien we ook steeds terugkomen bij de generatielange onrust in de Engelse steden. Onderzoek naar de oorzaken van de Engelse rellen in 2011 wees uit dat het gebrek aan **vertrouwen in de politie** een belangrijke rol speelde. Een op de drie ondervraagden beschouwde de politie als corrupt. Deze schadelijke perceptie werd nog versterkt door de bevinding dat er veel meer ontevredenheid was over de politie onder de allochtone bevolking (64%) dan onder de 'witte' bevolking (77%). Dit stemt overeen met eerdere onderzoeken over de Engelse stadsrellen, namelijk die in Brixton en Toxteth in de jaren 1980. Ondanks dertig jaar van politiehervormingen en pogingen om dit probleem aan te pakken, blijft het problematisch.

2.5 familieaffaires

We vernamen dat jongeren lid worden van bendes omdat hun vrienden dat ook deden. Dit is een riskante zaak, maar de overgang naar volwassenheid is een periode waarin jongeren zich vaak verplicht voelen om **risico's te nemen** en **grenzen te verleggen**. Risico's juist inschatten en onder controle houden, maakt deel uit van de verantwoordelijkheid van volwassenen, dus dit komt handig van pas. Maar wanneer negatieve 'peer pressure' in het spel komt, is de inzet van het risico veel hoger. Vele stadsjongeren worden vaak geconfronteerd met voorbeelden van gevaarlijk en onverantwoordelijk gedrag.

Waar alcohol en drugs alomtegenwoordig zijn, voelen jongeren zich vaak onder druk gezet om te bewijzen dat ze 'ruig genoeg' zijn om dit te slikken. Balancerend op de eigen grenzen, kan dit leiden tot verdergaand antisociaal gedrag zoals vandalisme en kleine criminaliteit. Verveelde jongeren die op zoek zijn naar wat opwinding krijgen een adrenalinekick van deze activiteiten. Bij de meeste gaat deze periode vanzelf voorbij. Dat zie je ook aan de misdadaadstatistiek die in de meeste landen pieken rond de leeftijd van 19 jaar. Maar als ze ooit betrappt werden, kan dat strafblad schade toebrengen aan hun toekomstmogelijkheden. Sommigen die al ervaring hebben met het strafrechtelijk systeem, kunnen maar moeilijk uit die cyclus van crimineel gedrag breken.

Zowel jongens als meisjes voelen zich onder druk gezet om mee te doen met risicovol seksueel gedrag. Dit is niet verwonderlijk in een maatschappij waar je overladen wordt met seksuele beelden. Vooral voor jonge vrouwen kunnen de gevolgen ernstig zijn. Het aantal tienerzwangerschappen blijft hoog in vele EU-lidstaten. De cijfers zijn het laagst daar waar kwalitatieve seksuele opvoeding is opgenomen in het curriculum, zoals in Nederland. Helaas staan veel culturen nog steeds huiverachtig tegenover deze aanpak, met negatieve gevolgen voor jongeren.

Je moet al een sterk karakter hebben om te kunnen **weerstaan aan de negatieve groepsdruk**. Jongeren die niet voldoen aan de sociale normen riskeren geïsoleerd en gepest te worden. Het is gemakkelijker om met de stroom mee te gaan, dan er afstand van te nemen, zeker wanneer je alleen bent. Anders zijn kan beangstigend zijn. Het vergt heel wat moed om op te komen voor jezelf. Voor jonge homo's kan het leven bijzonder hard zijn, en vaak gevaarlijk omwille van homofob gedrag. Het is niet altijd gemakkelijk om met opgeheven hoofd rond te lopen. Jongeren die zeker zijn van zichzelf en positieve rolmodellen hebben, kunnen dit beter. Hun vermogen om terug te vallen op wat sociologen **weerstand** noemen, stelt hen beter in staat om de juiste beslissingen te nemen en voor zichzelf op te komen.

2.6 't zit in de familie

Vele jongeren in de meest achtergestelde buurten komen gedurende heel hun leven niet veel positieve rolmodellen tegen. In de ruigere buurten vind je disproportioneel meer disfunctionele volwassenen wiens kinderen opgroeien met grote obstakels op hun weg. Door de hulpbehoeften van de ouders – die vaak zelf een slechte opvoeding hadden – hebben ze moeite om hun kinderen het niveau van ondersteuning te geven dat ze nodig hebben. Deze **negatieve intergenerationale cyclus** is een bekend patroon in heel Europa.

In het verleden was dit minder een probleem. Toen namen buurtbewoners de verantwoordelijkheid op zich over de opvoeding van ieder kind – zoals het Afrikaans gezegde luidt “**Er is een dorp nodig om een kind opvoeden**”. De burens tikten jongeren op hun vingers wanneer ze zich misdroegen – bijvoorbeeld door jongeren te vragen hun voeten van de zetels te halen in een bus. In sommige delen van Europa zijn volwassenen huiverachtig geworden om deze verantwoordelijkheid op zich te nemen – uit schrik voor de gevolgen. Dit is deels te wijten aan een verlies van sociale cohesie, waarbij mensen minder geneigd zijn om elkaar te leren kennen. Het gestegen verloop van burens en een groeiende diversiteit draagt hier ook toe bij. En daarnaast gaat het ook om angst voor het onbekende en een groeiende tegenzin om ‘zich te engageren’.

In steden waar deze verschuiving heeft plaatsgevonden, heerst een grotere verwachting dat ambtenaren – leerkrachten, de politie en maatschappelijk werkers – deze sociale controlerende rol ten behoeve van de maatschappij overnemen. Voor ambtenaren is het moeilijk om aan deze maatschappelijke verwachtingen te voldoen. Velen klagen dat zij de **mislukkingen van de ouders** moeten compenseren. Jongeren op hun beurt kunnen het gevoel hebben dat er geen grenzen meer zijn en dat niemand hun gedrag controleert – wat een uitnodiging kan zijn om hun grenzen verder te verleggen.

Al wandelend door de straten van Birmingham met een Spaanse politieagent, spraken we over dit thema van formele en informele controle. Hij merkte op dat de lokale bevolking in het Verenigd Koninkrijk terughoudend is om tussenbeide te komen, terwijl volwassenen in Spanje wel eerder zullen optreden tegen delinquent gedrag. Maar hij had het gevoel dat de situatie in Birmingham wel eens de norm in Spanje zou kunnen worden de komende jaren.

Een sterk aanverwant thema was dan ook de noodzaak dat ouders hun verantwoordelijkheid opnemen tegenover hun kinderen. We hebben al gewezen op het verband tussen het opleidingsniveau van de ouders en dat van hun kinderen. Naast het lage opleidingsniveau, zijn de armste stadsbuurten vaak gekenmerkt door **intergenerationale werkloosheid** waar het de norm is om geen job te hebben, zowel binnen families als soms in hele wijken.

Net zoals je kinderen laten opgroeien met **negatieve rolmodellen**, beperkt ook dit hun horizon en heeft het een directe invloed op hun gezondheid. Onderzoek toont aan dat er een sterk verband is tussen werkloosheid en het aantal gevallen van een zwakke geestelijke gezondheid. Er zijn weinig plekken in Europa waar families die overleven op bijstand het zich kunnen veroorloven om hun kinderen gezond te voeden.

En wat met de vooruitzichten van jongeren die zelf een eigen gezin willen stichten? Traditioneel gezien kon je in Europa een geografische opdeling maken van de manier waarop kinderen het ouderlijk nest verlaten. In grote lijnen waren de familiebanden in het Zuiden hechter. Het was niet ongewoon voor jongeren om thuis bij hun ouders te blijven tot ze financieel onafhankelijk waren of op het punt stonden om te trouwen. In Noord-Europa tekende zich dit volledig anders af. Hier verlieten jongeren het ouderlijk huis zo snel als financieel mogelijk, en in sommige gevallen ook vroeger!

Maar de wijdverspreide economische crisis zette het huisvestingssysteem in grote delen van Europa volledig op zijn kop. Voornamelijk de steden waren hier het slachtoffer van, met alle gevolgen van dien voor de jeugd. Er zijn steeds minder betaalbare woningen beschikbaar in de stad en meer **jongeren zijn dakloos** (*Quilgars*) – voornamelijk in een klein aantal EU-landen. De redenen hiervoor zijn complex, waaronder een stijgende huisvestingskost, huiselijk geweld en spanningen binnen het gezin.

Als gevolg daarvan leven er meer kwetsbare jongeren op straat. Tegelijkertijd blijven anderen met tegenzin bij hun ouders wonen, wat de spanning in huis sterk doet toenemen.

2.7 het sociale web

De meeste mensen wonen graag in een **geïntegreerde veilige gemeenschap**.

Het gevoel deel uit te maken van die gemeenschap met dezelfde normen en waarden, draagt bij tot meer sociale cohesie. Het 'EU URBEX' project toont aan dat de **sociale band** veel intenser is in een buurt met lage inkomens omdat de mensen er minder reismogelijkheden hebben en dus sneller terugvallen op hun burens. Het mag dan misschien wel minder grensverleggend zijn, het positieve is dat de gemeenschapssolidariteit er veel hoger ligt.

Maar de **groeïende diversiteit** in de Europese steden kan er ook toe leiden dat gemeenschappen geïsoleerd naast elkaar leven. Het is een steeds terugkerend fenomeen dat specifieke groepen zich vestigen in bepaalde delen van de stad – wat aantrekkelijk is voor nieuwkomers die op zoek zijn naar emotionele, sociale en economische ondersteuning. Dit kan van vitaal belang zijn voor minderheidsgroepen, maar het heeft ook zo zijn nadelen.

In sommige steden leiden verschillende culturele en etnische groepen parallelle levens en is er een laag niveau van interactie tussen de gemeenschappen. Jongeren die hier opgroeien, kunnen zich moeilijker integreren in de heersende cultuur van het gastland of in minderheidsgroepen in andere delen van de stad. Deze verschillende gemeenschappen wonen vaak maar een aantal straten van elkaar. In dergelijke gevallen is er altijd een risico op intercommunale spanning:

"een stad kan bestaan uit buurten die sociaal sterk samenhangen, maar steeds meer onderling van elkaar vervreemden. des te intenser de band binnen de lokale gemeenschappen, des te groter de kans op sociale, raciale of religieuze conflicten tussen de verschillende gemeenschappen. conclusie is dat sociale cohesie op buurtniveau niet noodzakelijk een goede zaak is."

kearns and forrest

Een analyse van de Engelse stadsrellen in 2011 toonde aan dat in sommige steden – met name Birmingham – intercommunale spanningen wel eens de aanzet had kunnen geven. Aanleiding was de dood van drie jonge Aziatische mannen die werden aangereden door Afro-Caribbeanen. Onderzoeken van gelijkaardige gevallen in het verleden – bijvoorbeeld in de Noord-Engelse steden in de vroege jaren 1990 – gaven aan dat een gebrek aan integratie tussen de gemeenschappen de voornaamste oorzaak was van de spanning. In het kielzog van deze onrusten, investeerde steden zoals Leeds zwaar in modellen van “**community partnership**”, die lokale gemeenschapsleiders ondersteunen om rechtstreeks in contact te treden met de lokale autoriteiten.

In de **geglocaliseerde stad** voegde de telecommunicatie een nieuwe dimensie toe aan het debat over netwerkbetrokkenheid en buurtwerk. Vanuit elke stad kunnen mensen constant in contact staan met andere gemeenschappen in de wereld. Ook hier zijn veel positieve aspecten aan verbonden, vooral als je veel familie en vrienden hebt in het buitenland. De toegang tot televisie en nieuwsprogramma's betekent dat mensen fysiek kunnen leven op een bepaalde plek, maar psychologisch ergens anders wonen.

Sociale media en internettelefonie verbreden deze mogelijkheden. Ze voeden en versterken de culturele wortels, maar soms ten koste van het gevoel van betrokkenheid met de gaststad. Vooral jongeren – die zowel met nieuwe als analoge media goed overweg kunnen – zijn onderhevig aan dit fenomeen.

Met de ‘opt-out’ mogelijkheid die ICT verschaft, kunnen jongeren gemakkelijk even wegzappen. Zo is **Playstation** voor sommigen een gemakkelijkere werkelijkheid om mee om te gaan, dan de realiteit op straat. Gaming heeft zijn sterke punten – deze vaardigheden komen ook vaak goed van pas op de werkvloer – maar het kan ook sociaal contact ontmoedigen. Dit is een relatief nieuw fenomeen waarvan men de gevolgen op lange termijn nog niet volledig kan vatten. Men spreekt wel al over de gevolgen van ‘**e-solatie**’ waarbij veelvuldig gamen bij jongeren antisociaal gedrag stimuleert, wat uiteindelijk schadelijk kan zijn voor hun geestelijke gezondheid.

In dergelijke gevallen valt de jeugd minder op. Dit kan betekenen dat hun problemen niet erkend of niet ondersteund worden. Deze onzichtbaarheid en het gebrek aan contact met de buitenwereld is een terugkerend thema in het moderne leven. In vele steden in Europa hebben ondersteunende organisaties moeite om een goede relatie te onderhouden met jongeren die maar een beperkte of helemaal geen band hebben met de buurt en haar netwerken.

2.8 "geen commentaar!" - de rol van de media

De media gebruiken vaak beelden van gamende jongeren om te suggereren dat de jongere generatie **de weg kwijt is, asociaal** is, en in zekere zin minder bereid is om te werken dan eerdere generaties. Dit negatieve beeld van jongeren wordt gebruikt om de indruk te wekken dat ze liever rondlummelen dan werken. Dit wakkert de perceptie aan dat ze 'onverdienstelijk' zijn. De Britse media beschrijven de jeugd vaak als 'feckless', wat 'onverstandig' en 'onverantwoordelijk' betekent.

Deze karikatuur houdt geen rekening met de vervaging van de grens tussen werk en spel in onze huidige samenleving. Dit werd aangedreven door het wijdverspreide gebruik van technologie – vooral mobiele apparaten die gebruikt worden voor het werk en het sociale leven – en de **flexibilisering** van de indeling van de arbeidstijd. Bij jonge mensen wordt verondersteld dat ze tot niet veel goeds in staat zijn en daarom waarschijnlijk niet werken. Het cliché van de luie jeugd wordt versterkt door een stijgend aantal jongeren dat kampt met overgewicht, waarmee men wil aantonen dat jongeren minder actief zijn dan voorheen.

Nogmaals, jongeren zijn producten van de maatschappij die volwassenen gecreëerd hebben. De alomtegenwoordigheid van fast food – een belangrijke oorzaak van het probleem – is een bredere maatschappelijke uitdaging waarvoor voldoende vorming nodig is over een **gezonde voeding en levensstijl**. We hebben hier dus te maken met een goedkope vereenvoudiging door de media die deze bredere maatschappelijke trends negeren.

In onze samenleving hoef je niet ver te zoeken om **negatieve beelden van jongeren** te vinden. Dankzij de media zijn ze overal! En de beschuldigingen over luiheid zijn niet de ergste! Foto's van jongeren die loeren onder de kap van hun trui en rondhangen in de donkere uithoeken van de stad zijn een van de sterkste mediabeelden.

De media gebruiken een taal die je de schrik aanjaagt voor immorele, uit de hand gelopen jongerenbendes. Tijdens de Engelse rellen van 2011 haalden de nationale media de ergste adjectieven uit de kast om de jongeren op straat te beschrijven. Het ging als volgt:

- ✘ **Britse jongeren zijn de meest onaangename en gewelddadige in de wereld** (Daily Mail, 10 August 2011)
- ✘ **Flaming morons** (Daily Express, 9 August 2011)

Deze krachtige woorden brengen enkele belangrijke onderliggende sociologische boodschappen aan de oppervlakte: Deze jongeren zijn **wild, onbeschaafd en ongetemd**. Hun waarden – of het gebrek daaraan – zijn volledig in tegenspraak met de bredere samenleving. En deze jongeren maken geen deel uit van de gewone maatschappij. Men spreekt dus over de gevaarlijke ‘andere’ in plaats van een product dat we zelf gecreëerd hebben. We worden aangemoedigd om te vergeten dat deze jongeren onze kinderen, broers en zussen, burens en vrienden zijn. Als het demonen zijn, dan zijn het demonen die we allemaal samen ontwikkeld hebben.

2.9 zoeken naar de stem van jongeren

In al deze mediahetze over de jeugd: wie spreekt er eigenlijk in naam van de jongeren? We merken dat in veel steden jongeren moeite ondervinden om hun stem te laten horen. Meer nog, het is geen sinecure om de mening van jongeren gehoord te krijgen in **formele politieke kanalen**.

Er zijn maar weinig administraties die transversale jeugdafdelingen hebben, waarbij jeugdzaken geïntegreerd worden in meerdere beleidsterreinen. Het formele politieke systeem – meestal bestaande uit gevestigde partijen – hecht weinig tot geen belang aan jeugdzaken. Aangezien jongeren niet stemplichtig zijn, zijn hun zorgen voor politici geen prioriteit. In heel Europa voelde de jeugd de volle kracht van de economische crisis. Met harde besparingen in het onderwijs en de dienst-verlenende sectoren. Jongeren konden geen gebruik maken van de gevestigde kanalen om hun frustratie te uiten.

De crisis heeft een licht geworpen op het langlopende probleem van een gebrek aan politieke vertegenwoordiging van jongeren. **Teleurstelling in de traditionele politieke partijen** onder jongeren is geen recent fenomeen. Het participatieniveau van jonge kiezers is de afgelopen decennia sterk gedaald in vele EU-landen. Zo maken jongeren duidelijk dat ze niet tevreden zijn met het onbevredigende aanbod van de heersende politieke partijen.

Jongeren blijven weg van stembokjes en ruilen de traditionele partijen in voor ‘single issue’ groepen en protestbewegingen. Zo is de opkomst van de Piratenpartij in Duitsland, een stedelijk fenomeen, grotendeels tot stand gekomen door de desillusie van jongeren. Zorgwekkender is dat in verscheidene lidstaten meer en meer jongeren stemmen voor extremistische partijen, waaronder die met **xenofobe standpunten**. Dit benadrukt het risico dat in moeilijke tijden mensen van alle leeftijden zondebokken zoeken.

Anderen hebben het formele politieke proces helemaal vaarwel gezegd, wat niet wil zeggen dat ze geen politieke opvattingen hebben. Ze geloven niet meer in de gevestigde machten. De ‘Occupy beweging’ is hier een goed voorbeeld van. De economische crisis dreigt een politieke crisis te veroorzaken, tenzij de traditionele partijen de kiezers kunnen overtuigen van hun doeltreffende aanpak. Maar jongeren trekken dit ten zeerste in twijfel. Als ze niet actief aangemoedigd worden om deel te nemen aan het politieke proces, zullen steeds meer jongeren afhaken of stemmen op kleine extremistische partijen.

2.10 *onderweg naar nergens*

Als we deze lange lijst met problemen doorlopen, is het niet moeilijk om te begrijpen waarom zoveel jongeren zich kwaad, depressief en verwaarloosd voelen. Een belangrijke boodschap van de Engelse en Franse stadsrellen was dat veel van de jongeren het gevoel hadden dat ze **niets te verliezen** hadden. Ze overtraden de wet en staken hun eigen wijken in brand omdat ze er weinig tot geen voeling mee hadden en de heersende maatschappij hen niets kon bieden. Jongeren in Athene, Barcelona en Moskou trokken de straten op omwille van frustratie en een gebrek aan vertrouwen in het systeem.

Hoe kunnen we de stedelijke jeugd ondersteunen in deze moeilijke tijden? Welke rol kunnen jeugdwerkers, leerkrachten, sociaal werkers en andere jeugdwerkers spelen? En wat kunnen jongeren zelf doen?

In de volgende hoofdstukken onderzoeken we de mogelijkheden voor nieuwe samenwerkingsmodellen. We geven speciale aandacht aan doeltreffende initiatieven die al plaatsvinden, en waarbij 'Youth in Action' en andere programma's een ondersteunde factor kunnen zijn.

love 100%

DANCING IN THE STREETS

(DANSEN IN DE STRATEN)

succes-
voorbeelden

3.1 dansen in het donker

Hoe kunnen we de antwoorden op deze uitdagende problemen in de stad belichten? De meeste zijn diepgewortelde, structurele problemen die decennialang oplossingen getrotseerd hebben. Hoe kunnen we blijven “dansen in het donker”?

Onze aanpak is tweeledig:

- ✗ In dit hoofdstuk onderzoeken we de belangrijkste vragen over goede praktijkvoorbeelden. We kijken verder dan losstaande voorbeelden om er algemene lessen uit te kunnen trekken.
- ✗ In hoofdstuk 4 (pagina 46) gaan we op zoek naar de onderliggende formule voor deze succesvolle acties. We verwijzen steeds naar specifieke voorbeelden uit de praktijk.

Dus, wat werkt? Of wat is de succesformule voor het bevorderen van sociale vernieuwing en samenhang in de stad? Hoe kunnen we de huidige praktijk veranderen om tot betere resultaten te komen? Hoe kunnen we meer doeltreffend samenwerken ‘met’ jongeren om dienstverleningen en opportuniteiten te ontwikkelen?

Het hele debat rond vernieuwing lijkt gedomineerd te worden door een algemeen aanvaarde opvatting over de kern van succesvoorbeelden. Tot nu toe was het basismodel een **co-creatie** tussen de wetenschap, de overheid en het bedrijfsleven. Dit model omvat nu ook vaak een vierde component: een oprechte en diepgaande **betrokkenheid van de klant en de burger** tijdens alle fasen van het proces – de ideeënfase, de planning, de opstart, de ontwikkeling en de uitvoering.

De kernboodschap voor de heruitvinding van strategieën, beleid en activiteiten is dat je succesvolle acties moet ontwikkelen in co-creatie met burgers en klanten. Voor ons komt dit neer **op nieuwe methodieken om direct met jongeren te werken** in (voor)stedelijke gebieden.

3.2 op zoek naar de succesformule

Men is het er in het debat over succesvolle praktijkvoorbeelden over eens dat uiteindelijk alles altijd lokaal, situatieafhankelijk en dus **verankerd** is in de lokale context. In die zin bestaat er dus geen **wonderformule** voor goede praktijkvoorbeelden om alle problemen voor jongeren in de stad op te lossen. Maar er zijn genoeg praktijkvoorbeelden, beleidsmaatregelen en technieken die wel werken en een verschil maken.

Om verder te gaan met onze muzikale rode draad, zijn alle goede liedjes gebaseerd op dezelfde akkoorden en noten, maar elk in een unieke combinatie. Creativiteit kent geen einde als het neerkomt op de creatie van nieuwe nummers op basis van dezelfde akkoorden en noten. Deze akkoorden en noten vormen slechts het ‘script’ voor goede muziek. Om het tot leven te brengen, heb je een dynamische muziekgroep nodig die het uitvoert, voor en samen met het publiek.

Ook bij goede praktijkvoorbeelden zit de essentie niet verborgen in afzonderlijke hulpmiddelen, methoden of concepten, maar eerder in de unieke combinatie ervan, afgestemd op de doelstellingen, de omstandigheden en de samenwerking tussen de teams of de ‘kennis-gemeenschappen’ (*communities of practice*).

Elk goed idee om de samenhang te versterken, moet ingepast worden in de lokale omstandigheden, en dat kan enkel door gebruik te maken van “kennissgemeenschappen” of “de muziekgroepen”. Zelfs de beste en meest ingenieuze individuele acties zijn altijd ingebed in een kennissgemeenschap en kunnen ook enkel blijven voortbestaan binnen deze gemeenschappen. In die zin zijn de acties geen “onderdelen”, maar eerder uitingen van een **hele gemeenschap (community whole)** (*Senge*). Net zoals akkoorden, noten en muziekgroepen niet in een vacuüm bestaan, maar deel uitmaken van een levend netwerk. Om op te treden en rond te toeren heeft een muziekgroep nood aan verschillende instrumentbeoefenaars, zanger(s), componisten, schrijvers, managers, producenten, opdrachtgevers, roadies, buschauffeurs, techniekers, geluidstechniekers,... enzoverder.

DE VERSCHILLENDE SMAKEN EN KLEUREN VAN 'SUCCES'

Wat is "succes"? Succes verwijst naar iets doeltreffend, waardevol en nuttig in een bepaalde context. Of het ook werkt in een andere situatie, weet je pas door het uit te proberen en het aan te passen aan de lokale omstandigheden. Succes is dus relatief.

We onderscheiden verschillende 'stadia' van succesvolle acties, afhankelijk van hun levensduur, de resultaten, en het leerproces dat nodig is om het toe te passen.

1. Interessante actie: 'Dat klinkt interessant voor onze doelstelling'
2. Veelbelovende actie: 'Dit zou kunnen werken in onze situatie'
3. Succesvolle actie: 'Zo zou het moeten zijn als alle noodzakelijke voorwaarden aanwezig zijn'
4. Duurzame succesvolle actie: 'Zo is het duurzaam en is het helemaal aangepast aan onze situatie'

Tijdens de eerste fase kan je interesse door iets geprikkeld worden (vaak bij toeval). Dit is een '*interessante actie*'. Wanneer je dieper graaft, achtergrondleert doorneemt, met mensen spreekt die er al ervaring mee hebben, je inbeeldt wat dit zou kunnen betekenen voor jouw eigen context, het bespreekt met collega's en het team, dan wordt het een '*veelbelovende actie*'.

Maar tussen dit en de eigenlijke uitvoering in je eigen context ligt nog steeds een hele afstand. Dit vraagt om een **actieve aanpassing** door middel van een leerproces. De praktijk moet ingebed worden in de context van je project, met een actieve betrokkenheid en een co-creatie met een grote hoeveelheid aan betrokken partijen. Zo kom je tot een '*succesvolle actie*', die ook werkt in de praktijk. Als het deze moeilijke weg overleeft vol veranderende omstandigheden, politieke termijnen en de economische tornado kan het misschien zelfs een '*duurzame succesvolle actie*' worden. Maar dit vraagt om een goede toepassing, een ondersteunend beleid, management en beleidskaders.

3.3 verschillende stijlen op 1 dansvloer

Er spelen zich vele scenario's af in de verschillende buurten van de stad. Jeugdwerk is niet de enige sector die danst op de dansvloer van de stad. Jongeren zijn in contact met een verscheidenheid aan mensen en met verschillende publieke, private en vrijwillige diensten. Je vindt succesvolle acties op al deze dansvloeren. Een samenwerking tussen verschillende teams en in sectoroverschrijdende samenwerkingsverbanden heeft meer slaagkans dan vast te zitten op het jeugdwerkeiland. Voeg daarbij een echte samenwerking met jongeren toe, van de productie tot en met het beleid, en je kan samen bruggen bouwen in het besluitvormingsproces.

Een grote uitdaging is om **alle jongeren op de dansvloer te krijgen**, elk met hun eigen dansstijl. De hele discussie over succesvolle acties draait om de heruitvinding en herpositionering van jongerenactiviteiten binnen het systeem, de beschikbare diensten, en de experts (jeugdwerkers, buurtwerkers, onderwijzers, opvoeders, sportcoaches, ...).

Alle succesvolle acties benadrukken het belang om de echte maatschappelijke en individuele *behoeften* nauwkeurig bloot te leggen, en om de acties steeds af te toetsen aan de noden en de context. Bij succesvolle acties zijn jongeren niet langer enkel onderdelen van een activiteit of doelen van "kant-en-klare" producten, maar meer en meer co-creators van de dienst of het product.

Deze veranderde kijk op de rol van het jeugdwerk en andere stedelijke acties brengt een ware **paradigmaverschuiving** met zich mee. Methodieken moeten jongeren en hun gemeenschappen activeren, versterken en engageren. Bewonersactiviteiten, participatieprojecten en vrijwilligerswerk zijn sterke initiatieven binnen de succesvolle acties. Er zijn verschillende methodieken ontwikkeld voor deze doelstelling, zoals culturele bemiddeling, 'one-stop-shops', verschillende soorten burgerfora en maatregelen die de verantwoordelijkheid en besluitvorming meer bij de burgers leggen (zoals jongerenparlementen, jongerenjury's, ...).

Uiteindelijk komt het allemaal neer op de nood aan een actief maatschappelijk middenveld en een **betere democratie en participatie**.

3.4 wat betekent dit voor het jeugdwerk?

De beste dienstverlening is een schijnbare tegenstelling, want jeugdwerk zou jongeren beter in staat kunnen stellen om zelf hun problemen aan te pakken zonder al deze dienstverleningen. Doeltreffend jeugdwerk moet **jongeren** dus in de eerste plaats **versterken en activeren**.

Het contact met de jongeren is het allerbelangrijkste. Zonder een goed contact, zonder feedback, kunnen we niet spreken van een succesvolle actie. Het oude model benadrukte dat de “**jeugdwerker het beter weet**” dan de jongeren. De expert moest weten “wat” er aan de hand was en “hoe” de vork aan de steel zat om dan een oplossing uit zijn mouw te toveren. In de nieuwe aanpak staat “**kennis van binnenuit**” centraal door het goede contact met de jongeren (en andere betrokken partijen). We komen tot oplossingen via co-creatie.

Dit betekent ook dat het **raakvlak** met jongeren heruitgevonden moet worden en nood heeft aan co-creatie. Dit geldt vooral voor jongeren die hun interesse en geloof kwijtgeraakt zijn. Veel van de oude methodieken van het jeugdwerk werken gewoon niet meer. Er worden meer en meer verschillende en alternatieve methodieken en communicatiekanalen ingezet (straathoekwerk, goede praktijkvoorbeelden, metaforen, sociale media). Deze dienstverlening moet naar de gemeenschappen komen waar de jeugd rondhangt, en heeft nood aan overtuigende, jonge ambassadeurs met ‘street credibility’ om in contact te treden met jongeren.

Een andere tegenstelling is de combinatie van verschillende specialisaties, maar tegelijkertijd ook de nood aan een meer holistische aanpak om jeugdproblemen onder handen te nemen. De samenwerking tussen verschillende mensen en teams met elk hun specifieke expertise wordt steeds belangrijker. “Peer learning” en ondersteuning bieden jeugdwerkers en teams de mogelijkheid om te leren van elkaar en geïnspireerd te raken door de invloeden en indrukken rondom hen (partners, andere teamleden, management).

Grenzen overschrijden wordt belangrijker dan grenzen trekken. De interessantste dingen lijken zich vaak af te spelen “op de grenzen”, ofwel tussen interne ofwel tussen interne-externe grenzen. Nieuwe creatieve kruisbestuivingen lijken, net zoals fora, ontmoetingsplaatsen voor verschillende betrokken partijen, multiprofessionele teams, samenwerkingsprojecten en gezamenlijke “leerruimtes” (*Takeuchi*).

3.5 learning new dances from others

Het doel van het leren van goede praktijkvoorbeelden en de verbetering van de werkpraktijk is om een zo breed mogelijk bereik te creëren, in plaats van veranderingen op individueel of microniveau. We richten ons met deze succesvolle leerpraktijken voornamelijk op diegene die nog niet deelgenomen hebben aan zo een proces.

Maar het is algemeen geweten dat goede praktijkvoorbeelden niet gemakkelijk verspreid geraken. Vergeet de uitdaging van “verschillende dansstijlen op 1 dansvloer”, wat denk je ervan om rond te toeren met jouw eigen dansstijl of muziekgroep?

Bij de creatie en de ontwikkeling van succesvolle acties, wordt er vaak onevenredig veel aandacht gegeven aan het “wat”, in plaats van het “hoe”. De vraag “wat” gaat over de kennis van het *ontwerp* van de innovatieve actie. De vraag “hoe” gaat over de kennis van het *proces en de verspreiding* ervan (*Alasoini*). Het is de ‘hoe-vraag’ waar we zwak op scoren.

- ✗ **Kennis over het ontwerp** is kennis over de belangrijkste ‘onderdelen’ van een succesvolle praktijk. In onze muzikale context zijn dat de akkoorden en de noten.
- ✗ **Kennis over het proces** repeteert met de muziekgroep om nieuw leven te blazen in de akkoorden en de noten. Door met de muziekgroep rond te toeren zorgen we voor een verspreiding.

Alasoini stelt dat er bovenop de kennis over het ontwerp ook *kennis over het proces* nodig is. De veranderingsprocessen worden ofwel geleid door een *expert*, ofwel zijn ze *participatief*. Daarnaast komen deze processen tot stand ofwel via *monoloog* ofwel door *dialoog*. Alasoini argumenteert: “Dit betekent dat de interactie tussen verschillende partijen oplossingen kan genereren die meer ontwikkeld zijn dan de afzonderlijke inspanning van een en dezelfde partij. Dit is de essentie van een goede co-creatie: **oplossingen vinden die beter werken.**”

Een **dialogogerichte aanpak** houdt in dat de partijen tijdens hun onderlinge interactie bereid zijn om echt naar elkaar te luisteren, elkaar te begrijpen, en ook in staat zijn om de eigen uitgangspunten kritisch te analyseren en aan te passen (*Gustavsen*). Onderzoek heeft ook aangetoond dat vernieuwende acties via dialoog en ‘heruitvinding’ lokaal duurzamer zijn dan top-down praktijken bedacht door een expert (*Rogers*).

Er bestaan verschillende **strategieën om de verspreiding te verbeteren**. Ze variëren van traditionele lineaire modellen tot niet-lineaire leernetwerken.

- ✗ De traditionele lineaire strategie richt zich op de verspreiding naar bepaalde doelgroepen en publiek door middel van voorlichtingscampagnes, websites, workshops en lezingen.
- ✗ Door zowel de ‘experten’, ‘het publiek’ als de ‘studenten’ te betrekken bij de creatie en bekendmaking van je succesvolle actie realiseer je een veel grotere impact. Zo nemen de studenten (het publiek dat geïnteresseerd is in deze succesvolle acties) al deel aan de conceptualisering en de creatie van nieuwe succesvolle acties. En zo hebben de nieuwe muziekgroepen al de kans om met ervaren handen de blues te spelen.
- ✗ De verspreiding kan ook versterkt worden door de ‘presentaties’ van de succesvolle praktijkvoorbeelden op te smukken met een verscheidenheid aan communicatietechnieken, zoals de integratie van verhalen, metaforen, spelen, foto’s, geluid,... Er is een groot verschil tussen leren dansen uit een boek, of echt te dansen met iemand.

3.6 Een werkbaar model voor de stad

Het is fijn om hier en daar nieuwe acties en praktijkvoorbeelden te creëren, maar uiteindelijk hebben steden nood aan een goed functionerend kader zodat jongeren een positieve vertegenwoordiging en dynamiek hebben op de meest kritische momenten in hun leven. Dit vraagt niet alleen om afzonderlijke succesvoorbeelden, maar om een geheel van onderling goed verbonden praktijken, waarbij het 'grensgebied', de overgang van de ene activiteit naar de andere, zowel de jongeren als de actoren en diensten helpt.

Wat sterk naar voor kwam uit ons onderzoek is de nood aan een **eerlijke en duurzame inspanning** van de beleidsmakers om jongerenaanlegenheden te promoten in stedelijke omgevingen. Ze moeten een beleidskader ontwerpen zodat er doeltreffende jeugdwerkacties en co-creatie met de jongeren ontstaan in onze stad.

Een andere duidelijke vraag is de creatie van **sectoroverschrijdende diensten in en met de gemeenschappen**. Oplossingen met een doeltreffende aanpak die vertrekken vanuit de gemeenschappen werken beter. Dit vraagt om niets minder dan een heruitvinding en herstructurering van het jeugdwerk, openbare diensten en samenwerkingsverbanden. De rol van (informeel) onderwijs, begeleiding, coaching en gerichte tussenkomsten is van groot belang om te vermijden dat jongeren afhaken en een veilige positieve overgang maken.

Er is een geheel nieuw aanbod van intermediaire activiteiten, beroepen en bedrijven in ontwikkeling. **Peer brokerage** (*bemiddeling door iemand van de eigen groep*) en **coaching** van de jongeren is bijzonder succesvol. Dit geldt voor zowel het verstrekken van tweedekansonderwijs voor jongeren die gestopt zijn met school, als voor de zoektocht naar werk en de ontwikkeling van talenten.

In het volgende hoofdstuk gaan we dieper in op deze en andere goede praktijkvoorbeelden, en verwijzen we naar acties die goede terreinvorbeelden geven.

In het laatste hoofdstuk (pagina 70), hernemen we de belangrijkste structurele vragen zodat je ze kan toepassen op jouw jeugdwerk, aangevuld met de 'SALTO Inclusion' strategie voor stedelijke jeugd.

THESE STREETS

(DEZE STRATEN)

succesvolle
acties
in de stad

4.1 maak het verschil

We hadden het al over wat een actie in huis moet hebben om doeltreffend te zijn. We bespraken de diepewortelde problemen om te “dansen in het donker” en om een verschil te maken. We zagen welke nieuwe ‘moves’ nodig zijn om kersverse ideeën en activiteiten te integreren in onze jeugdwerkacties. We spraken over het eigen karakter van elk lied – elk praktijkvoorbeeld – en het risico om dat te transponeren naar een andere situatie en te verwachten dat het helemaal hetzelfde klinkt. Dit rijke ecosysteem rondom elk praktijkvoorbeeld betekent dat wanneer je hetzelfde lied ergens anders herhaalt, het nooit helemaal hetzelfde zal klinken.

‘Youth in Action’ biedt een kader aan voor transnationale uitwisseling en vorming. Het voornaamste doel is om de capaciteit te versterken, de dagelijkse praktijk te verbeteren en, uiteindelijk, om een grotere invloed op jongeren uit te oefenen. Vele goede praktijkvoorbeelden zijn ontwikkeld binnen en buiten het JiA-programma. ‘Youth in Action’ biedt zelfs de mogelijkheid om goede praktijkvoorbeelden te delen met en te verspreiden naar andere jeugd- en maatschappelijk werkers.

➡ Meer informatie over ‘Youth in Action’ vind je op <http://ec.europa.eu/youth/>

4.2 investeren in jongeren

Dat we moeten **investeren in jongeren** klinkt misschien nogal voor de hand liggend. Maar in tijden zoals deze moeten we dit opnieuw centraal stellen, want dit is niet langer de algemene opvatting.

Terwijl we in Birmingham zaten en spraken met jongeren en jeugdwerkers, kregen we een sterk signaal. De eerste reactie van de Britse coalitieregering op de crisis was door te snijden in de overheidsinvesteringen voor jongeren. Jongeren voelden zich in de steek gelaten. Beleidsmakers toonden hiermee aan hoe weinig jongeren maar waard zijn.

Over het Kanaal doen verschillende steden belangrijke uitspraken over een blijvende investering in jongeren, ook al is er nauwelijks geld. In Barcelona bijvoorbeeld piekt de jeugdwerkloosheid tot 35% (2012). Het stadsbestuur heeft er belangrijke en moeilijke beslissingen moeten doorvoeren over bezuinigingen. Maar ze hebben gevochten om een groot deel van het jeugdbudget te behouden om hun 332.000 jongeren te ondersteunen. De stad zag in dat ze geen jobs kon creëren voor de jeugd. Dus in het nieuwe Jeugdplan 2012-2015 zal ze focussen op de ondersteuning van jongeren doorheen de crisisjaren – door gezonde levensstijlen, culturele trots, enzoverder aan te moedigen – tot de ommekeer plaatsvindt. Hoewel de economie beschadigd is, hebben jongeren in de stad het gevoel dat ze nog steeds serieus genomen worden – en dat ze een politieke prioriteit blijven.

Beleidsmakers in Barcelona zagen in dat ze deze boodschap aan jongeren duidelijk moesten maken. **Investeren alleen volstaan niet**, een doeltreffende communicatie is cruciaal. Een manier om dat te realiseren is door samen te werken met jongerenorganisaties om zichtbare resultaten te halen. **Acties** klinken luider door dan woorden.

In heel Europa vind je hier goede voorbeelden van, maar de meest interessante komt uit Litouwen, waar de economische crisis een grote invloed heeft gehad op de economie. Net zoals in de andere Baltische staten was een van de onderwerpen hoe de meest kansarme jongeren ondersteund kunnen worden, zonder daarbij de meest competente en hooggeschoolde jongeren te verwaarlozen.

De organisatie 'Art Pit' kwam tot leven in Vilnius, Litouwen, en richtte onlangs een nieuwe afdeling op in Londen. Onder de vorm van een NGO ondersteunt het jonge kunstenaars in alle disciplines. 'Art Pit' gebruikt **cultuur als een middel om relaties op te bouwen met jongeren**,

talent aan te moedigen en samenwerkingsverbanden uit de grond te stampen met mogelijke partners in de publieke en private sector. Ze zijn ook betrokken bij de renovatie en het hergebruik van openbare ruimtes in de stad. Hun werkmodel geeft een goed beeld van de nieuwe manier van werken, zoals we zagen in het vorige hoofdstuk.

De *discografie* hieronder schetst hun actie “Art Square In a Fountain” in Kaunas, Litouwen.

titel
(project)

**ART
SQUARE
IN A FOUNTAIN**

muziekgroep
(organisatie)

Art Pit

opgenomen in

Kaunas, Lithuania

akkoorden
(hun succesformule)

waterbestendig materiaal. Dit alles realiseerden ze in drie maanden tijd.

- ✓ Jongeren stimuleren om creatieve activiteiten uit de grond te stampen.
- ✓ Verwaarloosde openbare ruimtes nieuw leven inblazen.
- ✓ Producten recycleren.
- ✓ Talenten en vaardigheden van jongeren ontwikkelen.

producers
(oprichters & partners)

‘Art Pit’, het stadsbestuur van Kaunas, en een onafhankelijk ontwerpteam

publiek
(doelgroep)

Ze betrekken jongeren in het project. De eindgebruikers: de hele stadsbevolking

arrangementen
(beschrijving van de methodiek)

‘Art Pit’ ontwerpt en realiseert gezamenlijke kunstprojecten. Ze werken samen met een heel team kunstenaars en vrijwilligers om deze klus te klaren. ‘The Art Square project’ eiste een ongebruikte publieke fontein op van tijdens de communistische periode en transformeerde het in een nuttige sociale ontmoetingsplek. Van de oude badkuipen maakten ze meubels. Ze bleven trouw aan het thema water en gebruikten ander

wow factor

Knettergek erfgoed voor de stad Kaunas

www.artpit.org

Het resultaat van deze activiteiten is een stedelijke ruimte, open voor iedereen en gecreëerd door getalenteerde jongeren. ‘Art Pit’ recycleert materialen, blaast **nieuw leven in een dood gebied** en overgiet dit alles met een vleugje humor. Een winnende combinatie! In deze tijden van onzekerheid is het ontzettend belangrijk om risico’s te durven nemen en vol lef samen jongerenprojecten op te zetten.

Het is ook cruciaal om de verschillende dienstverleningen beter op elkaar af te stemmen zodat het geld goed besteed wordt. Vaak zijn jeugdzaken verspreid over een groot aantal beleidssectoren, in zogenaamde ‘silo structuren’. Dit fragmenteert de beschikbare middelen, stimuleert dubbele dienstverleningen en wakkert concurrentie aan tussen verschillende beroepen. Uiteindelijk zijn de verliezers de jongeren die deze dienstverlening net het hardst nodig hebben.

Europa heeft steeds minder middelen tot haar beschikking en voert steeds meer besparingen door. Op de meeste plekken betekent dit snijden in de jeugdbudgetten, zoals we zagen in het voorbeeld uit Engeland. Maar dit kan kansen bieden om veranderingen aan te brengen in de dienstverlening door **nieuwe werkmethodeken** en **kersverse samenwerkingsmodellen**. Zowel tussen lokale overheden en NGO’s als tussen lokale overheden onderling.

In Oulu, Finland, zagen we interessante voorbeelden van de manier waarop stadsdiensten gecombineerd worden om meer doeltreffend te werken. In de wijk Bystrom, brachten ze alle jeugddiensten gericht op jongeren van 16 tot 25 jaar samen in een enkele locatie. Het **‘All In One House’** model heeft een aantal duidelijke voordelen. Voor jonge mensen betekent dit dat ze geen tientallen bezoeken moeten afleggen aan verschillende gebouwen – vooral wanneer ze ondersteund worden door verschillende professionele diensten.

Dit betekent ook dat ze niet steeds dezelfde kernboodschap moeten herhalen, want de verschillende diensten werken samen en hebben toegang tot elkaars gegevens op basis van overeengekomen professionele richtlijnen. Deze samenwerking geeft professionele medewerkers de kans om de werking van andere dienstverleningen en collega’s in andere disciplines beter te begrijpen. Een evaluatie van deze aanpak heeft aangetoond dat de samenwerking geen doel op zich mag zijn en dat veel van het zware werk hier pas begint. Als het niet gepaard gaat met investeringen in personeelsopleidingen, bijvoorbeeld met gezamenlijke case management modellen en gedeelde werkmethoden, haal je er maar weinig voordeel uit.

Een bijproduct van deze nauwe samenwerking in Oulu is de ontwikkeling van de ‘Jepari Chat Service’. **Dit is een online dienstverlening via chat** die jongeren op wekelijkse basis advies

geeft over een reeks rechtskundige onderwerpen, zoals pesten, intimidatie, racisme of diefstal. De lokale jeugdcriminaliteitsploeg en de chatdienstverlening worden gemedereerd door een jeugdwerker. Deze dienstverlening is populair, met ongeveer 200 gebruikers per sessie, goedkoop en een goed voorbeeld van een samenwerking tussen verschillende diensten. Het is ook een laagdrempelige manier voor de politie om een vertrouwensrelatie met de lokale jeugd op te bouwen.

titel
(project)

**OULU
JEPARI
CHAT**

muziekgroep
(organisatie)

Politie & Jeugdwerk
in Oulu

opgenomen in

Oulu, Finland

akkoorden
(hun succesformule)

producers
(oprichters & partners)

Departement Jongerenzaken,
de stad Oulu.

- ✓ Samenwerking tussen de politie en het jeugdwerk.
- ✓ Ondersteunende dienstverlening voor jongeren die gepest worden, enz.
- ✓ Mix van online en face to face dienstverleningen.
- ✓ Vertrouwensrelatie opbouwen tussen jongeren en de politie.
- ✓ Anonieme dienstverlening.

publiek
(doelgroep)

Alle jongeren in Finland (de online dienstverlening gaat verder dan Oulu).

wow factor

Laagdrempelig, speelt zich af in real-time en zet zich in voor jongeren waar ze zich ook bevinden.

arrangementen
(beschrijving van de methodiek)

Wekelijkse online dienstverlening via chat. Een jeugdwerker begeleidt de chat en de jeugdcriminaliteitsploeg verstrekt begeleiding en advies.

<http://urbansolutions.posterous.com/jepari-chat>

4.3 focus op talent

In hoofdstuk 2 (pagina 12), waar we focussen op de uitdagingen, kwam de rol van scholen veel aan bod. Een veelgehoord verhaal is de manier waarop te veel jongeren de stadsscholen verlaten met een laag gevoel van zelfvertrouwen en eigenwaarde. In plaats van hen te helpen om hun **talenten te ontdekken en te ontwikkelen**, lijkt het onderwijs te veel de nadruk te leggen op wat jongeren niet kunnen. Daarom zeggen veel jongeren het schoolsysteem vaarwel met hangende schouders en het gevoel dat ze in de steek gelaten zijn.

Een belangrijk principe om succesvol met jongeren te werken is om **betrouwbaar, onbevooroordeeld en bemoedigend** te handelen. Zij die doeltreffend werken met jongeren leggen de nadruk op de creatie van laagdrempelige diensten die jongeren aanzetten om de eerste stap te zetten. Er wordt geen groot engagement verwacht en de omgeving en de activiteiten laten jongeren vrij om toe te treden op hun eigen voorwaarden, bijvoorbeeld door aantrekkelijke activiteiten in de buurt.

De jeugdcompetentiecentra in Antwerpen zijn hier een goed voorbeeld van. Deze stad in Vlaanderen heeft het grootste aantal inwoners met een buitenlandse nationaliteit en achtergrond – bijna een derde – waarvan de werkloosheidscijfers bijna het dubbele zijn dan het gemiddelde. De schooluitval is hoog onder de migrantengemeenschap en 59,6% van de leerlingen in de middelbare school moet een of meerder jaren blijven zitten (OESO).

De minderheidsgroepen zijn geconcentreerd in twee specifieke stadsbuurten. Om de uitdagingen van de lokale jeugd aan te pakken, richtte een consortium van de lokale overheid, NGO's en jeugdgroepen 3 jeugdcompetentiecentra (JCC's) op. Deze zijn gelegen in hart van de jongerengemeenschappen en bieden jongeren een veilige plek om hulp te krijgen bij het huiswerk, om samen te sporten en creatieve activiteiten te organiseren. Deze centra zijn sterk afhankelijk van jongerenbegeleiders – een aantal professioneel, sommigen vrijwillig – die vaak zelf van de buurt zijn en een buitenlandse achtergrond hebben.

Door media, zoals de bekende C-Stick (een USB-stick om de vaardigheden van jongeren op te nemen), ontwikkelen de centra een vertrouwensband met de jongeren en focussen ze op hun talenten en manieren om die te uiten. Zo compenseren ze de negatieve boodschappen die ze misschien te horen krijgen in het formele onderwijs.

Deze vorm van buurtwerk focust op de talenten van jongeren en heeft succes in vele Europese steden. Zoals we bespraken in hoofdstuk 2, is vooral het **hoge niveau van sociale cohesie op lokaal niveau erg waardevol** hier. Hoewel het in een later stadium misschien de horizon van jongeren beperkt, zijn het behulpzame fora die de betrokkenheid van jongeren stimuleren.

Wanneer we van Antwerpen naar Berlijn overschakelen, zien we een andere creatieve manier waarop lokale actoren de talenten van jongeren stimuleren. Elke wijk heeft er een gevestigde lokale management structuur waarin partners samenwerken. Net als Antwerpen heeft Berlijn ook een groot aantal jongeren met een buitenlandse achtergrond. Sommige wijken gebruiken deze **diversiteit net als een positieve meerwaarde**.

In de hele stad stippelden wijkteams samen met scholen en jongeren enkele lokale wandeltochten uit. Deze wandelingen – Route 65 – bouwen verder op de lokale kennis van de jeugd. De betrokken jongeren bepalen zelf de route in hun wijk en geven de bezoekers een inkijk in hun realiteit. In de wijk Wedding bijvoorbeeld begeleiden twee jonge Pakistaanse broers een wandeling genaamd “Rap en religie”, de twee steunpilaren die hun adolescentie weerspiegelen. In het nabijgelegen Neukölln kunnen bezoekers deelnemen aan Route 68, die wordt geleid door een groep jonge Turkse vrouwen. hich is led by a group of young Turkish women.

titel
(project)

JONGE STADSGIDSSEN IN BERLIJN

muziekgroep
(organisatie)

Het `Berlin Neighbourhood
Management` team

opgenomen in

Berlijn, Duitsland

akkoorden
(hun succesformule)

- ✓ Voortbouwen op de interesses en talenten van jongeren.
- ✓ Jongeren hebben de verantwoordelijkheid over het ontwerp en de uitvoering.
- ✓ Kansen bieden om samen te werken met partners uit de overheidssector.
- ✓ Sterke focus op de buurt.
- ✓ Laat jongeren kennismaken met een carrière in toerisme en de creatieve industrie.

naar hun buurt kijken. Route 65 wordt bijvoorbeeld begeleid door twee Pakistaanse broers die focussen op hun eigen voor- naamste interesses "Rap en Religie".

Route 66 loopt doorheen Wedding, maar elke route is anders. Route 68 in Neukölln biedt een inkijk in het leven van jonge Turkse vrouwen.

producers
(oprichters & partners)

De Berlijnse Senaat en lokale scholen.

publiek
(doelgroep)

Berlijnse jongeren uit minderheidsgroepen.

arrangementen
(beschrijving van de methodiek)

In heel Berlijn stippelden en voerden jongeren (14-18 jaar) met buitenlandse roots wandeltochten uit in hun eigen buurt voor bezoekers. Dit is een samenwerkingsproject tussen lokale scholen en wijkteams. De wandeltochten geven een beeld van hoe jongeren

wow factor

Zeer vernieuwend project dat jongeren versterkt en een echte werkervaring biedt.

**www.route65-
wedding.de
com/**

Dit gidsenmodel erkent de **waarde van de lokale kennis** van de jeugd. Door hun engagement, leren ze heel wat verschillende vaardigheden en bekwaamheden bij (planning, contact met het publiek, communicatie, teamwerk, enz.) die nuttig zijn op de arbeidsmarkt en in het leven.

Zoals we in hoofdstuk 2 (pagina 12) zagen, hebben werkgevers vaak ongelukkige vooroordelen over jongeren, en klagen ze dat ze **niet geschikt zijn voor de werkwereld**. We hadden het al over de haven van Rotterdam en de moeilijkheden die de stad ondervond om een jonger en diverser personeelsbestand aan te trekken. De werkgevers konden geen kandidaten uit minderheidsgroepen overtuigen, en de jongeren werden afgeschrikt wanneer ze de personeelssamenstelling zagen. Hoe je uit deze negatieve cyclus breekt, was hun voornaamste vraag.

Grote werkgevers in Rotterdam hebben nu een interessant hulpmiddel te pakken in de vorm van 'Hi 5'. Dit is een NGO die geleid en gerund wordt door jongeren, en met twee soorten cliënteel werkt. Aan de ene kant helpt het werkgevers om hun personeelsbestand te diversifiëren door hen te begeleiden om getalenteerde jongeren aan te nemen met een verschillende achtergrond. Aan de andere kant werken ze met jongeren om hun vooroordelen op te heffen over bepaalde werkgevers en ondersteunen ze jongeren in hun zoektocht naar werk.

titel
(project)

**RHYTHM
FOR
SUCCESS**

muziekgroep
(organisatie)

Hi 5

opgenomen in

Rotterdam, Nederland

akkoorden
(hun succesformule)

producers
(oprichters & partners)

- ✓ Bemiddelen tussen werkgevers en jongeren uit minderheidsgroepen.
- ✓ Positieve focus op de talenten van jongeren.
- ✓ Tips geven aan werkgevers.

'Blue-chip' werkgevers, waaronder TNT en Randstad

arrangementen
(beschrijving van de methodiek)

'Hi 5' werkt samen met werkgevers om talent te spotten en hun vacatures in te vullen. De organisatie verkleint de kloof tussen werkgevers en jongeren uit minderheidsgroepen. Het voornaamste doel is om misverstanden en negatieve vooroordelen de wereld uit te helpen, zowel bij de jongeren als bij de werkgevers.

publiek
(doelgroep)

Werkzoekenden en jonge werknemers uit etnische minderheidsgroepen.

wow factor

Sterke focus op het positieve, en veranderingen aanbrengen in het personeelsbeleid van bedrijven.

http://urbact.eu/fileadmin/Projects/My_Generation/documents_media/Hi5_at_My_Generation_Network.pdf

'Hi5' heeft een vernieuwend en inspirerend model. De organisatie vroeg bewust geen overheidssteun aan om **onafhankelijk en flexibel** te kunnen werken. Dat maakt van 'Hi5' een voorbeeld van de nieuwe spelers in een complexe en veranderende omgeving, zoals we hebben beschreven in hoofdstuk 3 (page 36).

KANSEN IN DE MEDIA

Deze focus op talent kan steden ook de kans bieden om zich te specialiseren in bepaalde bedrijfstakken. De media zijn een voor de hand liggende sector waar jongeren hun **talenten** kunnen tonen, zowel via de **sociale media** als in de ruimere communicatiekanalen. In Italië heeft de stad Bologna blijk gegeven van haar inzet voor de ondersteuning van jong talent door haar financiële steun voor het Flashgiovani project. Dit initiatief – beheerd in samenwerking met lokale scholen, hogescholen en jeugdorganisaties – geeft jongeren de verantwoordelijkheid voor het ontwerp en beheer van het **digitale jeugdportaal** van de stad.

titel
(project)

**FLASH-
GIOVANI**

muziekgroep
(organisatie)

Het stadsbestuur van Bologna

opgenomen in

Bologna, Italië

akkoorden
(hun succesformule)

- ✓ Vertrouwen en verantwoordelijkheid geven aan jongeren.
- ✓ ICT gebruiken als magneet om jongeren aan te trekken.
- ✓ Middelen investeren in jongeren.
- ✓ Jongeren creëren een nuttige publieke dienst voor hun eigen 'peers'.

die de talenten van de lokale jongeren uitstalt. Door de samenwerking met de universiteit en lokale scholen, schept het voor jongeren kansen om technische kennis op te doen en hun artistieke producten bekend te maken.

producers
(oprichters & partners)

Het stadsbestuur van Bologna – departement 'Urban living', en NGO's over de hele stad.

arrangementen
(beschrijving van de methodiek)

Flashgiovani is een netwerk van websites gemaakt door en voor jongeren, en ondersteund door het jongerendepartement van het stadsbestuur in Bologna. Het gaat om specifieke websites over een breed aantal onderwerpen zoals nieuws, films, komedie en muziek. Het beheert ook het eerste online televisiekanaal in de stad. Flashgiovani is opgestart om een webshop te creëren

publiek
(doelgroep)

Jongeren in Bologna

wow factor

Indrukwekkende, informatieve website – gemaakt door en voor jongeren.

www.flashgiovani.it

4.4 jongeren aan het roer

Deze sterke focus op talent en het opbouwen van relaties rond wat jongeren **kunnen doen** vind je terug in projecten in heel Europa. Maar in Nederland hebben ze interessant werk verricht om dit te integreren binnen de reguliere aanpak in het jeugdwerk. Het werk van Irma van Hoorik benadrukt het belang van de jeugdwerker als bemiddelaar tussen de **school, thuis en de gemeenschap**.

Het Nederlandse model legt ook sterk de nadruk op de 'rechten en verantwoordelijkheden' en het belang van te respecteren grenzen. Een goed uitgangspunt hiervoor is de overtuiging dat jongeren deze duidelijke grenzen nodig hebben, maar om verschillende redenen (zwakke opvoeding, culturele verwarring, enz.) die grenzen niet altijd meekrijgen. Deze **nieuwe methodiek in het jeugdwerk** erkent eveneens de noodzaak om vertrouwen op te bouwen met jongeren, maar het geeft de jeugdwerker ook de opdracht mee om harde beslissingen te nemen en een gevoel van rechten en verantwoordelijkheden te communiceren naar de jongeren. Aan de grondslag ligt het begrip 'actief burgerschap' waarbij de samenleving bepaalde diensten levert, maar ook iets terug verwacht van haar burgers.

Deze wederkerige relatie staat centraal in het werk van 'Talenthouse' in Rotterdam. In vele opzichten vat het samen wat veel jeugdwerkers in heel Europa als een vanzelfsprekendheid doen, maar het helpt ons om het te erkennen als een geheel van principes die het werken met jongeren ondersteunen. Een belangrijk onderdeel van deze aanpak is het principe van **co-productie**, waarbij jongeren actieve partners zijn in het ontwerp en de uitvoering van de dienstverlening. Jongeren spelen ook een sleutelrol in de feedback en het leerproces van het project. Zoals we in het vorige hoofdstuk zagen, voegen jongeren hier hun unieke inzichten toe aan het proces.

Door jongeren deze verantwoordelijkheid te geven, verandert onze relatie met hen en straalt het **macht en vertrouwen** uit. We geven hen een belangrijke verantwoordelijkheid, maar verwachten er ook iets voor terug. Ze zijn niet langer de passieve ontvangers van een dienstverlening uitgevoerd door een extern bureau (de jeugdwerker). In plaats daarvan maken ze integraal deel uit van de dienstverlening, en valt het hele systeem ineen zonder hun waardevolle inzichten en inspanningen. Als ze dat niet willen, moeten ze niet klagen, maar de veranderingen doorvoeren die nodig zijn om het terug beter te maken.

Voor organisaties die niet op deze manier te werk gaan, kan het overgangsproces naar deze manier van werken ontmoedigen. Het vereist een **fundamentele verandering** van de ‘mind set’ binnen de dienstverlenende organisaties. Het komt neer op loslaten en de macht overdragen. Dit vergt een duidelijke leiderschap en een plan, betrokkenheid onder de teamleiders en creativiteit van het eerstelijns personeel. Je moet ervan overtuigd zijn dat je door deze organisatorische wijzigingen de dienstverlening kan verbeteren en jongeren doeltreffender kan ondersteunen. Er zijn heel wat bewijzen dat jongeren positief reageren op de gewonnen verantwoordelijkheid. Maar het is belangrijk om hen hierin te ondersteunen zodat ze hun rol met succes kunnen uitoefenen.

In Birmingham biedt de ‘Common Ground Foundation (CGF)’ een goed voorbeeld om op deze manier met jongeren te werken. Het principe van co-productie is ingebed in hun werk en CGF biedt ook formele ondersteuning door bijvoorbeeld het ‘Young Leadership’ programma. Het wil **jongeren** ook **weerberaarder** maken door hen te helpen hun – en dat van anderen – cultureel erfgoed beter te begrijpen, zodat ze een duidelijker besef hebben van hun plaats in de wereld en trots kunnen zijn op hun afkomst.

THE B: LONG PROGRAMME

titel
(project)

muziekgroep
(organisatie)

Common Ground Foundation

opgenomen in

Birmingham, Verenigd Koninkrijk

akkoorden
(hun succesformule)

De organisatie stimuleert de talenten van lokale jongeren en versterkt hun vaardigheden door ze verantwoordelijkheid te geven.

- ✓ Intercultureel leren.
- ✓ Versterken van de jeugd.
- ✓ Focus op zelfbewustzijn en culturele identiteit.
- ✓ Op zoek gaan naar vertrouwen, en vooroordelen de wereld uit helpen.
- ✓ Aangeboden in, en uitgevoerd door de lokale gemeenschap.

arrangementen
(beschrijving van de methodiek)

CGS is een onafhankelijke Niet-Gouvernementele Organisatie gebaseerd in Birmingham. Het biedt interculturele leerprogramma's aan om het aantal gevallen van geweld te verminderen. Ze voorzien in een hele reeks diensten zoals sessies over culturele identiteit, motivatie/persoonlijke ontwikkeling, leiderschap en ondernemerschap bij jongeren.

producers

(oprichters & partners)

'Big Lottery Fund', 'Heritage Lottery Fund', 'British Council' en andere betrokken organisaties.

publiek
(doelgroep)

Jongeren tussen 17 en 25 jaar die in Walsall wonen.

wow factor

Focus op methodieken om de verstandhouding tussen gemeenschappen te verbeteren.

www.commongroundfoundation.org.uk

Dit wil niet zeggen dat jongeren altijd alle antwoorden op zak hebben! Wat belangrijk is, is dat ze ondersteund worden om zich te engageren, beslissingen te nemen en over de vaardigheid beschikken om hun doeltreffendheid te evalueren en bij te schaven in de toekomst.

Het principe van ‘empowerment’ is van kracht op zowel het individuele als op het organisationele niveau. Het kan zelfs toegepast worden op buurten en op het niveau van de hele stad. Berlijn schetst opnieuw enkele goede voorbeelden, door op buurtelijk en stedelijk niveau belangrijke initiatieven te ondernemen om de **jeugdparticipatie** en de **besluitvorming** te bevorderen. Twee van de twaalf stadsdistricten hebben jeugdparlementen waar jongeren uit scholen en jeugdclubs belangrijke onderwerpen bediscussiëren.

Dit fenomeen zie je in veel Europese steden opduiken en trekt grotendeels de hogeropgeleide en sociaal verbonden jongeren aan. Verschillende Berlijnse wijken werken ook met een **jeugdjury model** waarbij jongeren samenwerken om te beslissen hoe lokale middelen voor jongeren besteed moeten worden. Dit model, opnieuw ondersteund door de lokale buurtstructuur van de stad, wordt professioneel begeleid door volwassenen. Een evaluatie van negen jury’s in de wijk Mitte toonde aan dat jongeren uit allochtone en kansarme milieus een actieve rol opnemen.

Om terug te komen op de stadsrellen: in steden als Birmingham speelde een gevoel van machteloosheid bij jongeren een grote rol in de sociale neergang die resulteerde in de rellen. Zoals we gezien hebben, werden er belangrijke negatieve maatregelen genomen met betrekking tot jeugdzaken op nationaal niveau. Niemand keurt dit losbandig gedrag goed, maar hadden ze een andere alternatief? De frustratie en het gevoel van machteloosheid die deze destructieve actie aanwakkerde, is iets waar het stedelijk jeugdwerk hard aan blijft werken om dit aan te pakken.

4.5 aan de slag met families

De belangrijke rol van het gezin was een thema dat sterk naar voor kwam tijdens het seminarie in Birmingham. Maar de afgevaardigden zeiden er ook op dat de rol die families spelen heel verschillend is in heel Europa. Over het algemeen zijn families in mediterrane landen **hechter**. In Noord-Europa merkten de afgevaardigden op dat de steun van families vaak ver te zoeken was in het werken met jongeren in de stad.

Iedereen was het er over eens dat de rol van het gezin belangrijk is voor alle jongeren. In een ideale situatie zijn familieleden – vooral de ouders – goede rolmodellen en stellen ze strenge en duidelijke grenzen. **Tough Love** werd gezien als het ideale model, waarbij ouders bereid zijn om moeilijke beslissingen te nemen voor het welzijn van hun kinderen. In de woorden van een afgevaardigde van het seminarie:

"we hebben nood aan volwassenen die zich volwassen gedragen en ouders die niet bang zijn om zich als ouders te gedragen."

Ouder zijn is een van de moeilijkste jobs die er zijn. Mensen met kinderen worden geconfronteerd met een grote druk. De media staan vol met afbeeldingen van ouders die meer een vriend dan een ouder zijn voor hun kinderen. Maar zowel een vriend als een ouder zijn voor je kind is een onmogelijke combinatie!

Een bijzondere boodschap komt van de binnensteden over de culturele spanningen tussen de verschillende generaties in allochtone families. Wanneer de ouders maar een beperkte kennis hebben van de taal van het gastland, is hun rol als goede ouder nog moeilijker. We hoorden van allochtone jongens in Nederlandse steden dat ze hun problemen op school konden verdoezelen door op te treden als familietolk. De ouders horen alleen wat de kinderen willen dat ze horen – dus zwakke schoolrapporten, klachten en andere berichten geraken **verloren in de vertaling** of helemaal verloren zonder dat de ouders dit weten.

Naast de taal, vinden we deze spanning ook terug bij de culturele waarden. Jongeren nemen gewoontes en normen over die voor hun ouders vreemd en ongepast overkomen. Dit is vooral een probleem voor jonge vrouwen. Steden met lang gevestigde migrantenervaring – het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, Duitsland, België en Nederland – hebben meer dan 50 jaar ervaring op dit gebied. Wat duidelijk is, is de nood aan **multiculturele kennis en ervaring** binnen jongerenorganisaties.

Binnen dit debat, werd de rol van vaders als bijzonder belangrijk gezien. De **afwezige vader** – letterlijk of figuurlijk – is vooral voor jongens cruciaal. In hoofdstuk 2 hebben we gesproken over de belangrijke vraag wat het betekent om een man te zijn in onze samenleving, en hoeveel oude vaste waarden er verdwenen zijn. Zoals een Nederlandse collega opmerkte tijdens het seminarie:

"als je werkloos thuis zit en geen Nederlands spreekt, is het voor allochtone vaders moeilijk om een goed voorbeeld te stellen voor hun zonen."

Projecten die de **ouders** proberen te **betrekken**, werden als bijzonder belangrijk beschouwd – hoewel niet altijd eenvoudig om te realiseren. Per definitie, willen afwezige vaders vooral afwezig blijven. Jeugdwerkers probeerden vaders en zonen samen te brengen via sport, zoals voetbal. We hoorden over een unieke veranderingen in Kopenhagen waar pogingen om jonge Pakistaanse mannen samen te brengen door voetbal niet succesvol waren. Uiteindelijk bleek cricket een manier te zijn om alle mannelijke deelnemers uit alle generaties samen te brengen – wat hun culturele obsessie voor dit spel weerspiegelt. Een grappige bijkomstigheid was dat de lokale Denen eerst de spelregels van cricket moesten aanleren vooraleer ze een relatie konden opbouwen met deze gemeenschap.

Een belangrijk standpunt werd ingenomen over de kans om een relatie op te bouwen met jonge vaders. Jonge mannen die vader worden, worstelen vaak met deze verantwoordelijkheid en kunnen maar moeilijk hulp krijgen. Dit is vooral een probleem wanneer ze zelf een slechte opvoeding kregen. 'Working with Men' is een NGO in Zuid-Londen en biedt ondersteuning aan jonge vaders. De NGO organiseert en faciliteert groepen van jonge vaders om elkaar te ondersteunen. Het belang van goed vaderschap wordt vaak over het hoofd gezien, voornamelijk wanneer de baby's geboren zijn en alle aandacht naar de moeder en het kind gaat.

titel
(project)

**YOUNG
FATHERS
PROJECT
GREENWICH**

muziekgroep
(organisatie)

REAL DADS/Young Fathers Initiative

opgenomen in

London, Verenigd Koninkrijk

akkoorden
(hun succesformule)

- ✓ De vaardigheden van jonge vaders versterken.
- ✓ Leren van elkaar en ondersteuning.
- ✓ Groepswerk.
- ✓ Betrokkenheid van een moeilijk te bereiken doelgroep.

'Starbucks Foundation' voor een 'peer education' project gericht op jonge vaders. Ze zijn ook gestart met een scholenwerking.

producers

(oprichters & partners)

'Working With Men', 'Media for Development (MfD)'

publiek
(doelgroep)

Jonge vaders onder de 25 jaar, en jonge mannen die het risico lopen om (te) jong vader te worden.

arrangementen
(beschrijving van de methodiek)

Dit is een zelfhulpgroep voor jonge vaders. De groep stelt hun eigen ontwikkelingsprogramma samen, waaronder mediavaardigheden. Ze leerden hoe ze kortfilms kunnen maken en adviseerden een mediabedrijf om een YouTube kanaal op te starten voor jonge vaders (www.youngdads.tv). Ze gaven ook advies voor de verhaallijn van een online docu-soap genaamd 'Me and my Dad'. De groep vroeg met succes subsidies aan bij de

wow factor

Geëngageerde jonge vaders die het heft in eigen handen nemen en het project verder bekend maken!

www.workingwithmen.org

4.6 het belang van rolmodellen

Experten in het jeugdwerk spreken over de veelvuldigheid waarmee volwassenen jongeren teleurstellen. Tijdens het seminarie in Birmingham schetsten de afgevaardigden hoe vaak jongeren in de steek gelaten worden door hun ouders, hun leraren, hun maatschappelijk werkers en andere belangrijke volwassenen in hun leven. Jongeren stimuleren om hun verantwoordelijkheid op te nemen is des te moeilijker wanneer ze zelf zo weinig **positieve rolmodellen** gekend hebben.

Jongeren die altijd in de steek gelaten zijn, leren hoe ze zichzelf kunnen beschermen. Ze kunnen cynisch en achterdochtig worden en het kan lang duren vooraleer ze iemand vertrouwen. Organisaties die jongeren doeltreffend ondersteunen in de stad begrijpen dit, en integreren dit in hun projecten. Ze bieden hun diensten aan op de plekken waar jongeren zitten en maken het gemakkelijk voor hen om deel te nemen. In dit **laagdrempelig model** worden ze niet verplicht om een groot engagement aan te gaan – vooral in het begin – en het veroordeelt hun gedrag niet op een manier dat hen zou afschrikken.

De activiteiten van 'Caritas Jugendstreetwork' in Graz geeft een goed voorbeeld van dit type werk in de praktijk. Hun model van '**detached street-work**' (*straathoekwerk met jongeren*) zal veel lezers bekend in de oren klinken, hoewel de organisatie onlangs haar aanpak heeft moeten aanpassen door opmerkelijke veranderingen in de stad. Veranderde publieke opinies en een verhoogd bewakingsniveau (bijvoorbeeld door de introductie van beveiligingscamera's in het centrum van de stad) hebben geleid tot de verdwijning van de meest kansarme jongeren op straat. Dit nieuwe patroon van samenkomsten op privé plekken maakte de taak van de organisatie in sommige opzichten nog moeilijker. De organisatie is nu nog sterker afhankelijk van hun netwerk en vertrouwensrelaties.

JUGEND STREET WORK

titel
(project)

muziekgroep
(organisatie)

Caritas Steiermark

opgenomen in

Graz, Oostenrijk

akkoorden
(hun succesformule)

- ✓ 'Detached youth work' model (straathoekwerk met jongeren).
- ✓ Vertrouwen en relaties op-bouwen met uitgesloten jongeren.
- ✓ Flexibele dienstverlening die zich aanpast aan veranderende omstandigheden.

Door hun vertrouwensband kan Caritas tijdens openbare vergaderingen in naam van deze onzichtbare jongeren spreken. De organisatie heeft heel wat informatie tot haar beschikking, waarvan ze een jaarlijks rapport publiceert over de kwetsbare jeugd in de stad.

producers
(oprichters & partners)

Het stadsbestuur van Graz – department Jongerenzaken, en andere openbare instanties zoals scholen.

arrangementen
(beschrijving van de methodiek)

Caritas is een NGO die straat-hoekwerk aanbiedt in Graz, met een populatie van 300.000 mensen.

Deze dienstverlening zette zich vroeger in voor kwetsbare jongeren in openbare ruimtes.

Maar de laatste twee jaar was er een actieve campagne om deze jongeren onder controle te houden door onder andere camerabewaking.

Daardoor zijn jongeren van het straatbeeld verdwenen. Dit heeft de job van het team nog moeilijker gemaakt omdat ze hun doelgroep nu in private ruimtes moeten zoeken waar ze moeilijker zichtbaar zijn.

publiek
(doelgroep)

Kwetsbare jongeren

wow factor

Sterk documentatiemateriaal van gevallenstudies om hun jaarlijkse rapporten mee te stofferen.

<http://jugendstreetwork.caritas-steiermark.at>

Wanneer je in de stadsstraten werkt, kan je als straathoekwerker een **goede werkrelatie opbouwen** met probleemjongeren. Vaak zijn deze werknemers jonge professionals die maar een paar jaar ouder zijn dan de jongeren die ze steunen. Zo zijn ze een goed rolmodel voor hun doelgroep. We zagen hoe organisaties zoals het Antwerpse Jongerencompetentiecentrum jongeren de mogelijkheid aanbiedt om vrijwilligerswerk te doen om elkaar te ondersteunen en vaardigheden te ontwikkelen. Dit wordt vaak straathoekwerk genoemd. In realiteit leeft en werkt een groot deel van deze jongeren in dezelfde gemeenschap als hun cliënten. Het feit dat ze zo geïntegreerd zijn, geeft de jeugdwerkers meer geloofwaardigheid onder de lokale jongeren die ze ondersteunen.

Succesvolle organisaties erkennen de meerwaarde van jonge mensen in het team, zowel betalende als vrijwillige functies. **'Peer support'** is een krachtige methodiek wanneer het goed onderbouwd en aangeboden is als onderdeel van een bredere dienstverlening. Dit dienstverlenend model vind je overal in Europa. Bijvoorbeeld tijdens de 'SALTO Inclusion Collega Support Group' in Boedapest in maart 2012, hadden de afgevaardigden de kans om enkele lokale projecten te bezoeken die gebruik maken van de vaardigheden en contacten van jonge vrijwilligers om zo jongeren met complexe zorgbehoeften te bereiken. Dit zijn de minst zichtbare jongeren in de stad, diegene met wie de meeste diensten geen contact hebben.

'Kapocs' biedt een dienstverlening aan die banden smeedt via **straathoekwerk en empathie**. De NGO legt een waardevolle link tussen de meest verwaarloosde jongeren in de stad en de reguliere openbare diensten. Centraal staat het principe van straathoekwerk door jongeren uit dezelfde doelgroep die ze ondersteunen.

Vrijwilligerswerk voor jongeren wordt een steeds belangrijkere manier om vaardigheden en ervaring op te doen tijdens de crisis, wanneer er maar weinig jobs beschikbaar zijn. Buurtwerk met het 'peer support' model – zoals de projecten in Antwerpen en Boedapest – zou in alle Europese steden aanwezig moeten zijn, op basis van overeengekomen kwaliteits- en evaluatienormen.

titel
(project)

**JONGEREN
ZELF-HELP
GROEP**

muziekgroep
(organisatie)

Kapocs

opgenomen in

Boedapest, Hongarije

akkoorden
(hun succesformule)

producers
(oprichters & partners)

✓ Peer support service' (*ondersteuning door mensen uit de eigen sociologische groep*) door vrijwilligers.

✓ Laagdrempelig model, geen deelnamevoorwaarden.

✓ Proactief straathoekwerk.

✓ Vertrouwen opbouwen en doorverwijzen naar openbare diensten.

Verschillende subsidieorganen, sociale en educatieve diensten.

publiek
(doelgroep)

Jongeren in nood en jongeren die buiten het bereik van andere diensten vallen.

wow factor

'Peers' helpen jongeren uit hun eigen groep.

arrangementen
(beschrijvig van de methodiek)

'Kapocs' heeft als doel om die jongeren te bereiken die buiten het bereik van andere organisatie vallen. Vrijwilligers worden getraind om 'peers' met problemen binnen de gemeenschap te identificeren en te ondersteunen. Ze bieden straathoekwerk aan, geven toegang tot de diensten van 'Kapocs' en verwijzen jongeren door naar de juiste hulpverlenende diensten.

http://old.mobilitas.hu/letoltes/The_Kapocs_system.pdf

WRIGHT BROTHERS
CHITTY & PORTER HOUSE

Y202 AAH

STREET LIFE

(HET STRAATLEVEN)

aanbevelingen

5.1 de crisis als begin van vernieuwing?

We stonden stil bij enkele van de grootste problemen waar Europese steden vandaag de dag mee kampen. Als we de **uitdaging van jongerenuitsluiting niet succesvol aanpakken**, riskeert de sociale samenhang in onze steden uiteen te vallen. De rellen in de zomer van 2011 maakten dit heel duidelijk.

Deze brochure kan uiteraard niet alle problemen oplossen. Maar in dit laatste hoofdstuk zetten we de **belangrijkste boodschappen** nog eens op een rijtje en overlopen we de voornaamste implicaties voor al wie met jongeren werkt. We zullen ook nagaan welke rol dit alles zal spelen in de toekomstplannen van 'SALTO Inclusion'. Drie hoofdvragen bieden een structuur voor deze conclusies:

1. WAT WETEN WE OVER DE SOCIALE PROBLEMEN WAAR JONGEREN IN DE STAD MEE KAMPEN?

In hoofdstuk 2 (pagina 12) identificeerden en onderzochten we de belangrijkste maatschappelijke problemen waar jongeren in Europese steden mee worstelen. Een eerste belangrijk punt is de bevestiging dat, ondanks Europa's diversiteit, veel van de sociale problemen in elke stad terugkomen. Of je dit nu leest in Lissabon, Ankara, Malmö of Napels, op enkele lokale variaties na, zal het verhaal hetzelfde klinken.

In heel Europa is **werkloosheid** het allergrootste probleem waar jongeren in de stad mee kampen. Dit probleem is kritiek in de mediterrane lidstaten – vooral in Spanje en Griekenland – maar zelfs de meer welvarende landen maken zich zorgen over het stijgende niveau van jeugdwerkloosheid. En in de meeste steden dateert deze uitdaging al van vóór de huidige economische situatie.

Het tweede punt is dat hoewel de crisis de geïdentificeerde maatschappelijke problemen heeft verergerd, velen al langer bestaan. In het geval van jeugdwerkloosheid hebben structurele veranderingen in de stedelijke arbeidsmarkt de afgelopen twintig jaar veel laagdrempelige jobs doen verdwijnen die normaal gezien ingevuld werden door schoolverlaters. Als we kijken naar de andere uitdagingen – bijvoorbeeld het aantal **vroegtijdige schoolverlaters** – zien we al tientallen jaren hardnekkig hoge niveaus van schoolterugval, vooral in de steden.

De realiteit is dat een aanzienlijk deel van de jongeren in de Europese steden al vele jaren worstelt met de overgang naar zelfstandige volwassenheid. Zelfs al waren er overheidssubsidies in overvloed en was de economie sterker, dan nog zou je dit patroon tegenkomen in onze steden.

Het derde punt is dat deze problemen complex en sectoroverschrijdend zijn en dat ze de **overheidssector het vuur aan de schenen leggen**. Sommige steden mogen dan wel een departement ‘Jongerenzaken’ hebben, maar de verantwoordelijk voor jeugdgezondheidszorg, onderwijs, justitie en sociaal werk strekt zich uit over verschillende domeinen van de lokale overheid, wiens structuren leiden tot een Fordistische aanpak voor hun dienstverlening. Dit ‘silo-gestructureerd’ model leent zich niet gemakkelijk om ‘horizontale’ problemen zoals deze aan te pakken.

Bijgevolg kreunt dit departement onder een enorme druk. Verschillende critici beschreven de omvang van dit jeugdprobleem gecombineerd met de serieuze bezuinigingen in de overheidssector als *de perfecte storm*. Het is een unieke samenloop van omstandigheden die het leiderschap, de vernuftigheid en de vindingrijkheid in elke Europese stad zal testen.

De algemene conclusie van onze analyse van de maatschappelijke problemen is dus dat de gevestigde benaderingen om deze problemen aan te pakken grotendeels mislukt zijn. We kunnen blijven doen wat we al gedaan hebben, maar de kans is klein dat dit een duurzaam succes zal zijn. Deze huidige periode vereist dus een hoog niveau van **sociale vernieuwing**. Dit is een kans om het geheel aan middelen in te zetten om jongeren op een meer doeltreffende manier te ondersteunen. Als we het nu niet doen, is het een gemiste kans.

2. WAT WETEN WE OVER DE GOEDE PRAKTIJKVOORBEELDEN DIE DEZE PROBLEEMEN AANPAKKEN?

Ondanks deze pessimistische situatie wordt er heel wat doeltreffend werk verricht. We hebben geen uitgebreide evaluatie doorgevoerd, dus onze waarnemingen zijn onder voorbehoud. Maar het is duidelijk dat er acties zijn die **jongeren met succes ondersteunen** in hun overgang naar de onafhankelijke volwassenheid.

Wat ook voor de hand ligt, is dat deze succesvolle acties heel wat met elkaar gemeen hebben. Naar analogie met onze muzikale rode draad hebben we dit vergeleken met gelijkenissen tussen goede liedjes. De mogelijkheid om tot in het oneindige akkoorden en noten te combineren, betekent dat twee liedjes met dezelfde basiselementen compleet verschillend kunnen klinken door de volgorde van de akkoorden, de instrumenten, de line-up, en ga zo maar door. Doeltreffende acties bestaan ook vaak uit dezelfde elementen, terwijl ze er in de praktijk helemaal anders uit kunnen zien. Zoals we in hoofdstuk 3 (pagina 36) zagen, is een goed praktijkvoorbeeld altijd **diep geworteld in de lokale context**.

De thema's binnen de goede praktijkvoorbeelden die we in hoofdstuk 4 (pagina 46) zagen – investeren in jongeren, focus op talent, versterking van de jeugd, enz. – hebben nog iets dat hen bindt. Ze zetten **jongeren centraal**. Doeltreffende acties met jongeren zetten jongeren op de eerste plaats, hebben oog voor hun noden, en verlenen steun op maat van de jongere.

In hoofdstuk 4 (pagina 46), stonden we stil bij een aantal doeltreffende praktijkvoorbeelden in heel Europa waar deze elementen van goede praktijkvoorbeelden duidelijk naar voor kwamen. Als we dit lezen, is het vrij gemakkelijk om te begrijpen welke acties stadsactoren en jeugdwerkers ondernemen om jongeren te ondersteunen. Maar *hoe* ze dat doen, is moeilijker te vatten. In veel gevallen zijn de **belangrijkste werkprincipes** duidelijk zichtbaar – bijvoorbeeld de nadruk van 'Talenthouse' in Rotterdam op 'harde liefde'.

3. WAT WETEN WE OVER DE GEVOLGEN VOOR JEUGDWERKERS IN DE STAD?

Doorheen dit werk werden we herinnerd aan de brede waaier aan betrokken partijen die jongeren ondersteunen in de Europese steden. Centraal in dit alles staan de jongeren. Vol ideeën, overladen met talent, klaar om een actieve rol te vervullen. Naast hen staat een lange rij professionals – en vrijwilligers – die actief zijn in verschillende disciplines: jeugdwerkers, gezondheidsmedewerkers, leerkrachten, jobbegeleiders, politiemannen en –vrouwen, sociaal werkers, ambtenaren bij de lokale overheid,... en ga zo maar door.

Het is moeilijk om al deze **talenten, ervaringen en middelen** te benutten. Als we teruggaan naar onze muzikale rode draad, hebben we het niet over akoestische duo's hier, maar over de uitvoering van een volledig symfonisch orkest. Boem _ Paukeslag!

Het is ook belangrijk om te vermelden dat geld niet de ultieme oplossing biedt. Bijkomende middelen zijn altijd welkom, maar extra subsidies om meer van hetzelfde te doen op grotere schaal is niet de oplossing, ook al was dit mogelijk. 'Het geld achterna jagen' leidt alleen maar de aandacht af van de veel belangrijker taak om resultaten te bekomen door verbeterde acties en een doeltreffender gebruik van de beschikbare middelen.

Dus wie zijn de belangrijkste actoren die dit werk tot een goed einde kunnen brengen? Zoals we hierboven al vermeldden, is er een brede bezetting, maar die kan grofweg opgedeeld worden in twee hoofdgroepen. De eerste groep is 'SALTO Inclusion' maar ook de nationale agentschappen van 'Youth in Action'. De tweede groep kunnen we onderbrengen onder de noemer 'jeugdwerkers', wat neerkomt op alle professionals die direct met jongeren werken, zij het in verschillende disciplines.

5.2 betrokken partijen bij "youth in action"

Hoewel alle steden uniek zijn, toont deze studie aan dat ze veel gemeenschappelijke problemen delen waar jongeren in Europese steden mee kampen. Dit geldt dus evenzeer voor de uitdagingen om deze jongeren te ondersteunen. Werken met jongeren in deze problematische situatie en vaak met beperkte middelen is geen gemakkelijke taak. Het vereist een enorme inzet en betrokkenheid. Eerstelijns hulpverleners krijgen heel wat **inspiratie en steun** door contact met hun collega's in heel Europa.

Het 'Youth in Action' programma kan een cruciale rol spelen in tijden van bezuinigingen en wanneer professionals de neiging hebben om zich terug te trekken. Evenementen zoals het 'Urban Solutions' seminarie in Birmingham bieden inspiratie, **praktische ideeën en ondersteuning** aan de personeelsleden die werken met kansarme jongeren in de stad. Deze functie zal belangrijk blijven wanneer de crisis blijft aanhouden.

'SALTO Inclusion' en de nationale agentschappen spelen hierin een cruciale rol. Ze zorgen voor een link tussen het nationale, internationale en lokale niveau. Ze zijn daarom goed geplaatst om:

- ✗ Goede praktijkvoorbeelden te verspreiden door publicaties, evenementen en media.
- ✗ Evenementen te organiseren die de dialoog tussen betrokken partijen op nationaal en internationaal niveau bevorderen.
- ✗ Actief het co-productieproces te stimuleren door gemeenschappelijke ontwikkelingsruimtes aan te moedigen die jongeren en andere betrokken partijen samenbrengen, op nationaal en transnationaal niveau.
- ✗ De noden aan ondersteuning te identificeren van personeelsleden die met jongeren in de stad werken, en om activiteiten te organiseren die hun vaardigheden versterken.
- ✗ Een aanpak door te voeren die focust op de talenten van de jeugd in plaats van hun zwaktes en problemen.

5.3 jeugdwerkers

Professionals die met jongeren werken – in een betaalde of vrijwillige functie – spelen al een belangrijke rol in de **ondersteuning van stadsjongeren**. Deze studie benadrukte al vele positieve aspecten die ze toevoegen aan hun functie. Vermeldingswaardig is dat ze:

- ✕ Zorgen voor positieve rolmodellen naar wie jongeren vaak opkijken wegens gebrek aan goede voorbeelden in hun eigen omgeving.
- ✕ Betrouwbaar zijn, en jongeren niet in de steek laten zoals vele volwassenen wel al gedaan hebben in hun leven.
- ✕ Luisteren en onbevooroordeeld zijn.
- ✕ Zich kunnen inleven in de leefwereld van de jongeren, maar de jongeren ook kunnen uitdagen om verder te gaan wanneer nodig.
- ✕ Duidelijke grenzen stellen.

Jeugdwerkers – in al hun gedaanten – moeten deze manier van werken voortzetten en ze kunnen anderen ondersteunen om ook op deze manier te werken.

Door het 'Youth in Action' programma, hebben jeugdwerkers de kans om **praktijkvoorbeelden uit te wisselen en te leren** van elkaar. Ze hebben ook een platform voor co-productie, waardoor ze met jongeren kunnen samenwerken om bepaalde diensten te creëren en activiteiten te ondersteunen.

Jeugdwerkers vervullen een belangrijke rol als **bemiddelaar**. Ze zijn betrouwbare onderhandelaars tussen jongeren en formele instellingen zoals scholen, universiteiten, de politie en lokale overheden. Deze vertrouwensrol zal steeds belangrijker worden als we vooruitgang willen boeken rond co-productie. Vertrouwen ligt aan de basis en zonder jongeren is er geen co-productie mogelijk. Dus jeugdwerkers moeten dit aspect van hun waaier aan professionele talenten verder ontwikkelen, als we de dienstverlening willen moderniseren en beter gebruik willen maken van de beschikbare middelen.

Zoals we aan het begin van dit hoofdstuk al vermeldden, moeten we de crisis aangrijpen als een kans op een nieuwe start. En ook al brengt dit enorme uitdagingen met zich mee, zoals minder middelen, biedt deze tenondergang een kans op verandering. Tenminste, als je het er mee eens bent dat stilstaan achteruitgaan is?

Dus, laten we samen met jongeren de kans grijpen om er iets sterks van te maken!

OVER DE AUTEURS

eddy adams (auteur)

Eddy Adams is een adviseur, schrijver, en bemiddelaar. Hij is voornamelijk geïnteresseerd in stadsaangelegenheden en werkt voor het 'EU URBACT' programma in Parijs. Zijn specialiteit is actieve integratie. Eddy heeft veel ervaring met jeugdzaken, zoals de ontwikkeling van de 'NEET' strategie van de Schotse overheid en de samenwerking met Rotterdam en andere partnersteden aan het 'My Generation' netwerk.

eddy@eaconsultants.com

robert arnkil (co-auteur)

Robert heeft 30 jaar ervaring als onderzoeker, controleur, bemiddelaar en adviseur voor internationale projecten. Hij is de hoofdexpert voor 'My Generation at Work', een project voor jongerentewerkstelling binnen het 'URBACT' programma dat stedelijke samenwerking ondersteunt. Zijn specialisatiegebieden zijn: de arbeidsmarkt, openbare diensten, ontwikkeling van het werklevens en vernieuwing. Hij is ook de projectmanager aan de Tampere Universiteit in Finland en lid van het expertisenetwerk 'SYSDEM' van het 'European Employment Observatory (EEO)'.

robert.arnkil@armas.fi

NIEUWSCIERIG IN MEER?

leestips

SALTO INCLUSEPUBLICATIONS

- ✕ **Youth and the City (herduk 2012)** – Inspirerende internationale projecten voor jongeren in achtergestelde (voor)steden.
- ✕ **Inclusion through Employability (2011)** – Zo creëer je succesvolle jeugdprojecten om werkloosheid aan te pakken. Onderzoekspublicatie.
- ✕ **Working on Work (2011)** – Internationale projecten om de kansen van jongeren te verbeteren op de arbeidsmarkt.
- ✕ **Youthpass unfolded (2012)** – Het ‘Youthpass proces’ ontrafeld: hoe maak je leren zichtbaar en enkele praktisch methodieken om dit te doen.
- ✕ **Youthpass for All! (updated 2010)** – Alle informele leermethodieken van het ‘Youth in Action’ programma op een rijtje voor jongeren met minder kansen.
- ✕ **Making Waves (updated 2010)** – Verhoog de impact van je internationaal project door je projecten en resultaten meer in de kijker te zetten.
- ✕ **Images in Action (2010)** – Zo creëer je een positieve imagocampagne voor integratiegroepen.
- ✕ **Fit for Life (2005)** – Sport als vormingsmethodiek met maatschappelijk kwetsbare jongeren.
- ✕ **No Offence (updated 2010)** – Boekje over het organiseren van internationale jongerenprojecten met jonge (ex-)misdadigers en risicogroepen.
- ✕ **Village International (updated 2010)** – Praktische tips om internationale projecten op te zetten in rurale en geografisch geïsoleerde streken.
- ✕ **Inclusion & Diversity (updated 2008)** – Zo maak je jeugdwerk en jongerenprojecten meer inclusief en bereik je meer diverse doelgroepen.
- ✕ **No Barriers, No Borders (updated 2008)** – Over de organisatie van internationale projecten voor mensen met en zonder een handicap.
- ✕ **Over the Rainbow (updated 2008)** – Praktische tips om internationale projecten op te zetten met LGBT&Q-jongeren (lesbisch, homoseksueel, biseksueel, transgender, queer) en met jongeren die twijfelen over hun seksuele voorkeuren.
- ✕ **E.M. power (2008)** – Jonge vrouwen uit etnische minderheidsgroepen versterken door international jeugdprojecten.
- ✕ **Going International - Inclusion for All (updated 2009)** – Praktische tips voor jeugdwerkers die hun eerste international project organiseren voor jongeren met minder kansen.
- ✕ **Use your Hands to Move Ahead (updated 2009)** – ‘Handenarbeid’ en (Europees) vrijwilligerswerk: een kwaliteitsvolle tandem als trajectbegeleiding voor maatschappelijk kwetsbare jongeren.
- ✕ **Inclusion by Design (2009)** – Een handige gids met strategieën voor jongeren NGO’s om integratie te bevorderen.

DE INSPIRATIE VOOR DIT BOEKJE

- ✕ **Alasoini, T. (2001)** - *Workplace Development as Part of Broad-based Innovation Policy: Exploiting and Exploring Three Types of Knowledge.*
- ✕ **Alasoini, T., Lahtonen, M., Rouhiainen, N., Sweins, C., Hulkko Nyman, K. & Spangar, T. (2011)** - *Linking Theory and Practice – Learning Networks at the Service of Workplace Innovation.* TEKES
- ✕ **Boyle, D. & Harris, M. (2009)** - *The Challenge of Co-production.* NESTA paper
- ✕ **Cassel R. et al. (2007)** - *Tackling Low Educational Achievement.* Joseph Rowntree Foundation
- ✕ **Centre for Longitudinal Studies (2005)** - *British Cohort Study 1996.* University of London
- ✕ **Dietrich, H. (2012)** - *Youth Unemployment in Europe.* Friedrich Ebert Stiftung
- ✕ **European Commission (2012)** - *Cities of Tomorrow.*
- ✕ **Fauroux R. (2005)** - *La Lutte Contre les discriminations ethniques dans la domaine de l'emploi*
- ✕ **Gustavsen, B. (2008)** - *Learning from Workplace Development Initiatives: External Evaluations versus Internal Understandings.* International Journal of Action Research
- ✕ **Howker, E. & Malik, S. (2010)** - *Jilted Generation*
- ✕ **Kearns, A. & Forrest, R. (2000)** - *Social Cohesion and Multilevel Governance*
- ✕ **OECD (2011)** - *Ensuring labour market success for ethnic minority and immigrant youth*
- ✕ **Quilgars, D. (2010)** - *Youth Homelessness in Homelessness Research in Europe*
- ✕ **Riots Communities and Victims Panel (2012)** - *After the riots.*
- ✕ **Rogers, E. M. (2003)** - *Diffusion of Innovations.*
- ✕ **Scarpetta, S, Sonnet, A. & Manfredi, T. (2010)** - *Rising youth unemployment during the crisis: how to prevent negative long-term consequences on a generation? OECD Social, Employment and Migration Papers 106*
- ✕ **Senge, P., Scharmer, C. O., Jaworski, J. & Flowers, B. S. (2004)** - *Presence.* Human Purpose and the Field of the Future.
- ✕ **Standing, G. (2011)** - *The Precariat*
- ✕ **Szalai I. (2011)** - *Ethnic differences in education and diverging prospects for urban youth in an enlarged Europe.* Edumigrom Summary Findings
- ✕ **Takeuchi, H. & Nonaka, I. (2004)** - *Hitotsubashi on Knowledge Management*
- ✕ **Van Hoorik I (2012)** - *Talent Development presentation*
- ✕ **Wenger, E (1998)** - *Communities of Practice – Learning, Meaning and Identity*

EDITORIAL INFO

Oorspronkelijke (Engelstalige) versie gepubliceerd in 2012 door
SALTO-YOUTH Inclusion Resource Centre
www.SALTO-YOUTH.net/inclusion/
(Support & Advanced Learning and Training Opportunities within
The Youth in Action programme)

Nederlandstalige versie gepubliceerd in 2012 door JINT vzw
SALTO-Jint, Grétrystraat 26, 1000 Brussel, Belgium
Tel: +32 (0)2 209 07 20 Fax: +32 (0)2 209 07 49
inclusion@salto-youth.net

Coördinatie: Tony Geudens & Marija Kljajic, inclusion@salto-youth.net
Auteurs: Eddy Adams (eddy@eaconsultants.com) & Robert Arnkil (robert.arnkil@armas.fi)
Nederlandse vertaling: Vanessa Debruyne, debruynevanessa@hotmail.com
Vormgeving: miXst, info@mixst.be
Printing: Newgoff, Mariakerke

Je mag deze uitgave reproduceren en gebruiken voor niet-commerciële doeleinden, op voorwaarde dat je de bron vermeldt: www.SALTO-YOUTH.net/Inclusion/ en een presentatie-exemplaar bezorgt SALTO Inclusion.

SALTO kan niet aansprakelijk worden gesteld voor gebeurlijke fouten in de vertaling.

SALTO Inclusion draagt zorg voor het milieu. Dit boekje is gedrukt op milieuvriendelijk en gerecycleerd papier. Bestel of print deze brochure enkel als je die echt nodig hebt. De aarde is je dankbaar!

Opgroeien als jongere in de stad is geen lachertje. De stad biedt een waaier aan fantastische mogelijkheden. Maar het brengt ook grote uitdagingen met zich mee, zeker als je opgroeit met minder kansen.

Jeugd- en maatschappelijk werkers spelen een belangrijke rol in de ondersteuning van jongeren in de stad. Ze helpen jongeren om hun talenten ten volle te benutten en een positieve overgang naar de volwassen wereld te maken. In deze onderzoekspublicatie vind je enkele inzichten en tips voor iedereen die met jongeren in de stad werkt:

- Deze studie gaat dieper in op enkele van de grote problemen waar jongeren in de steden van vandaag mee worstelen: werkloosheid, onderwijs, gebrek aan voorzieningen, wantrouwen,...
- Verder belicht het de sleutelementen om doeltreffend met stadsjongeren te werken en etaleert het enkele succesvolle acties in heel Europa.

We hopen dat dit boekje inspireert en aanzet tot verandering. We moeten elke crisis aangrijpen als een kans om de huidige stand van zaken te verbeteren. Ga ervoor!

Je kan deze Nederlandstalige versie en de Engelse versie ook gratis downloaden van www.SALTO-YOUTH.net/inclusion/

Youth
in Action

YOUTH

